

Světlik

svět libereckých knihoven

hách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdařbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
der Fall ist.
v?

Předprázdninové zamyšlení

Přemýšlím o tom, že je konec června, vzpomínám, jak jsme jako školáci odpočítávali poslední dny školního roku a těšili se na krásné dva měsíce vonící posekanou trávou, jahodami, třešněmi a dobrodružstvím.

Dobrodružství našich dětských let? Sejit se s kamarády, zahrát si volejbal, fotbal, badminton, vybíjenou... anebo jen tak bloumat, ležet v trávě a snít a vyprávět si o různých zážitcích. Taky knihy – četli jsme hltavě zvláště v deštivých dnech – o dobrodružstvích

Robinsona Crusoe, Rychlých šípů a dalších oblíbených hrdinů. Nejezdili jsme k moři jako dnešní děti, ani jsme neměli počítače, natož mobily, na kterých se tak „báječně“ dají hrát hry. Dnešní kluci jsou k nim takřka přilepení.

Nechci moralizovat o tom, jací jsou rodiče dnešních dětí, co jim dovolí a co ne... Zda je nutné, aby každé dítě mělo počítač a mobil. Ale stejně mi to nedá, abych nepřipomněla krásu knížky. Co je krásnějšího a víc inspirujícího než vzít do ruky knihu, začíst se do ní, prožít ta skvělá dobrodružství s jejími hrdiny – ale hlavně – představovat si, jak asi vypadají, jak mluví, jejich charakter, které dobrý autor postupně odkrývá. Dobrá ilustrace jen umocní zážitek z knihy.

Nedávno jsme se aktivně zúčastnili dvou workshopů, které vedla švýcarská ilustrátorka. Inspirací pro výtvarnou tvorbu dětí byly ilustrace ke knížkám – české a švýcarské. Děti ve Švýcarsku i u nás v Liberci měly stejné zadání. Vybrat si několik ilustrací, obrázků, které je zaujaly, a pak jejich podobu vytvořit na papíře. Každé dítě mělo svůj osobitý styl. Švýcarské děti malovaly hned od začátku rozmáčkly a na celou plochu papíru. U kreslení se bavily a vzájemně inspirovaly. Děti české byly zpočátku trochu ostýchavé, na kresby se soustředily a své obrázky umisťovaly spíše na okraj papíru. Ale s postupem času se osmělovaly a ke konci výtvarné dílny už živě komunikovaly s ilustrátorkou a hlasitě si sdělovaly své pocity.

Kresby obou skupin dětí byly nakonec srovnatelné – barevné, živé obrázky plné fantazie. Kniha s ilustracemi rozvíjí fantazii, rozvíjí představy, podněcuje vjemy, přivádí dobrou náladu. Kdysi jsem o prázdninách přečetla i deset knih (a některé i opakovaně). Proto fandím knížkám a ne elektronickým hrám v mobilu. Jste na tom podobně?

Blanka Konvalinková
ředitelka

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Ohlednutí za rokem minulým.....</i>	<i>2</i>
<i>Z knihovny.....</i>	<i>7</i>
<i>Y jako muži.....</i>	<i>7</i>
<i>St. Gallen a Liberec – rozdílná a přitom podobná města.....</i>	<i>9</i>
<i>Krátce z knihovny.....</i>	<i>13</i>
<i>Akce v knihovně.....</i>	<i>15</i>
<i>Astronomie je klíč k pochopení věcí kolem nás a sebe... ..</i>	<i>15</i>
<i>Baterka Večerníčková.....</i>	<i>16</i>
<i>Tvoří knihovníci a přátelé knihovny.....</i>	<i>18</i>
<i>J. Bartoš Sturz: Strašidla ve Stvolínkách spatřená neb</i>	
<i>stručný veršovaný popis dobrých duchů kraje okolo Ronova.....</i>	<i>18</i>
<i>R. Daňová: Pohádka o začarovaném náměstí.....</i>	<i>21</i>
<i>Z regionu.....</i>	<i>22</i>
<i>Literární soutěž pro dětské čtenáře oslovila</i>	
<i>začínající autory.....</i>	<i>22</i>
<i>Noc literatury – „Jděte do toho!“.....</i>	<i>24</i>
SVĚT hravých věd.....	26
<i>Hlavolam? Rukolam?.....</i>	<i>26</i>
SVĚT veletrhů a soutěží.....	27
<i>Knihovnou oceněná práce ze soutěže Řekni mi, co čteš... ..</i>	<i>27</i>
SVĚT libereckých autorů.....	28
<i>Elišková: Povídky.....</i>	<i>28</i>
<i>K. Fialová: Zániky.....</i>	<i>32</i>
SVĚT kritického myšlení.....	34
<i>Nejlepší knihy s autistickými brdiny.....</i>	<i>34</i>
<i>Problematika Žitavska v poválečných letech 1945–1949.....</i>	<i>36</i>
<i>Zemřel Pavel Luis Havlík (25. 5. 1953 – 19. 4. 2017).....</i>	<i>37</i>
<i>Máme slovo: a nebylo vám zima?.....</i>	<i>39</i>
<i>Odchody a návraty z Antikomplexu.....</i>	<i>40</i>
<i>František Tkadlík – k pramenům poutového obrázku.....</i>	<i>42</i>
SVĚT Kruhu libereckých autorů.....	45
<i>K devadesátinám Jiřího Janáčka.....</i>	<i>45</i>
<i>Milý Jiří.....</i>	<i>46</i>
<i>Oslava oslav.....</i>	<i>47</i>
<i>Knihla přibližuje osudy známých i méně známých Liberečanů.....</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelový tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Ohlédnutí za rokem minulým

Co přinesl rok 2016

Rok Václava Havla

Rok 2016 byl věnován Václavu Havlovi. Krajská vědecká knihovna v Liberci se k tomuto tématu připojila výstavou fotografií „**Olga Havlová a Výbor dobré vůle**“, kterou jsme uspořádali ve spolupráci s Nadací Olgy Havlové. Na konci roku se v knihovně uskutečnila výstava sestavená z fotografií z archivu Knihovny Václava Havla. U příležitosti 15. výročí otevření nové budovy knihovny pro veřejnost byla slavnostně odhalena **Lavička Václava Havla**. Společný projekt knihovny a Nadačního

fondy MA-MA Foundation se tak připojil k řadě pamětních míst věnovaných Václavu Havlovi. Autorem projektu je Prof. Dr. Ing. arch. Bořek Šípek.

Nové služby

Od poloviny listopadu jsme spustili **objednávky z volného výběru**. Nemáte čas hledat knihy v regálech nebo se Vám je hledat nechce? Prostřednictvím Čtenářského konta si můžete vyžádat dokumenty online, naši knihovníci připraví a o připravených dokumentech Vás budou informovat. Služba je zpoplatněna částkou 10 Kč za dokument.

Slavnostní odhalení Lavičky Václava Havla

ROK 2016 V ČÍSLECH

21 248

registrovaných čtenářů využilo alespoň jednou některou ze služeb knihovny

z toho bylo 4 827 dětí

Nejaktivnější čtenář: žena

1 035 výpůjček za rok

368 505 (30 708/měsíc)

osob fyzicky navštívilo naši knihovnu
(včetně návštěvníků vzdělávacích a kulturních akcí ad.)

457 535

osob nás navštívilo virtuálně
(online služby)59 hodin týdně
jsme pro Vás měli otevřeno

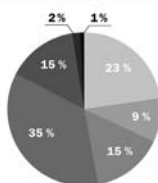
Nejrušnější den

středa
10. 8.
20164 836
výpůjček

484/h

4 539
návrátů

454/h

- děti do 15 let
- studenti SŠ
- studenti VŠ
- ekonomicky aktivní
- senioři
- jednorázové výpůjčky
- ZTP

Nejsilnější věková kategorie čtenářů je 19–26 let, absolutně největší skupinu čtenářů tvoří mladí lidé ve věku 23 let, druhá skupina jsou čtenáři ve věku 24 let a třetí ve věku 11 let. Našími čtenáři je také 41 lidí ve věku nad 90 let, z toho nejstarší jsou dva ve věku 97 let.

Nejžádanější tituly

LAKOMEC

Molière

(192x vypůjčeno)

nejpůjčovanější kniha

HVĚZDY NÁM NEPRÁLY

J. Green

(147x vypůjčeno)

nejpůjčovanější kniha pro děti

DĚJINY PEDAGOGIKY

T. Kasper, D. Kasperová

(73x vypůjčeno)

nejpůjčovanější odborná publikace

PSYCHIATRIE
A PEDOPSYCHIATRIE

(36x vypůjčeno)

nejpůjčovanější e-kniha
v oblasti odborné literatury

BÁBOVKY

R. Třeštková

(32x vypůjčeno)

nejpůjčovanější e-kniha
v oblasti beletrie

KONEC VOŠÍ SEZONY

D. Mina

(28x vypůjčeno)

nejpůjčovanější zvukový dokument

1 351 044

dokumentů

(knihy, časopisy, hudebniny,
mapy, CD, DVD ad.) máme
v knihovním fondu

z toho 24 026

nově nakoupených

obr.: www.samphotostock.cz

Od prosince jsme pro naše starší nebo imobilní čtenáře, kteří nemohou navštívit knihovnu osobně, začali nabízet donáškovou službu.

Nový koncept Hudební knihovny

V průběhu roku 2016 jsme se intenzivně věnovali otázce budoucnosti

Hudební knihovny. Cílem bylo vytvořit otevřený, přátelský a relaxační prostor, který by měl sloužit nejenom jako půjčovna zvukových dokumentů, filmů, knih nebo hudebnin. Nyní, když čtete tyto řádky, již víte, že se nám naše vize podařila naplnit. V podzimních měsících se vyřešilo uspořádání prostoru a díky laskavé finanční podpoře

našeho zřizovatele jsme mohli do tohoto prostoru pořídit nové vybavení – pohodlný sedací nábytek, hrací stolký, relaxační vaky apod. V programu jsou

jak stávající pořady, tak i několik novinek (půjčovna deskových her a nové programy pro školy i veřejnost). V plánu jsou též aktivity pro seniory nebo handicapované.

Moderní senior aneb Začít není nikdy pozdě

Nový vzdělávací cyklus určený (nejenom) seniorům, jehož součástí je pět kurzů zaměřených na IT technologie (Nebojte se počítače a internetu, Pracujeme s fotografiemi, Wikipedie pro seniory, Facebook pro seniory a Jak na e-knihy). Všechny kurzy se poměrně záhy naplnily a cyklus se vedle Virtuální univerzity 3. věku stal další oblíbenou akcí knihovny. Druhý běh cyklu jsme odstartovali na jaře 2017.

Databáze/E-knihovna

Prostřednictvím portálu EBSCO jsme tradičně nabízeli odborné elektronické knihy od zahraničních, ale

také českých vydavatelů jako jsou např. Karolinum nebo MuniPress. Dalšími poskytovateli e-knih jsou portály eReading.cz a Flexibooks.

Nabídka licencovaných databází se oproti roku 2015 nezměnila. Naši čtenáři mohli využít celkem dvanáct databází. Do devíti z nich je možný vzdálený přístup, to znamená, že stačí být naším registrovaným čtenářem a mít přístup k internetu. Zbylé tři databáze si můžete prohlížet pouze u nás v knihovně.

Vloni jste nejvíce využívali hudební databázi Naxos Music Library.

Kulturní a vzdělávací aktivity

V roce 2016 jsme nabídli svým návštěvníkům **434 kulturních a 686 vzdělávacích akcí a 45 výstav** za účasti **33 107 návštěvníků**. V tomto výčtu zaujímají významné postavení **akce pro děti a mládež**, kterých bylo uskutečněno **479** a navštívilo je téměř **12 000** dětí.

Výstavy

V průběhu roku 2016 jsme realizovali celkem 45 výstav, z toho 12 výstav fotografií, 13 výstav ilustrací, obrazů, kreseb

a maleb dětí, studentů a seniorů, a také 20 výstav vzdělávací nebo informativní povahy. Za výstavu krojů Horní Lužice, kterou jsme uspořádali ve spolupráci se

sdružením Domowina Budyšin, jsme se v únoru letošního roku umístili na 3. místě v soutěži o titul Kulturního počínu roku města Liberce.

Projekty

Prostor učení – knihovnická informační platforma

Zmíněný projekt mimo jiné přinesl hlavně možnost *meziknihovních výpůjček* všech zapojených knihoven, tzn. i univerzitních knihoven v Žitavě a Chemnitz. Potřebujete-li knihy v němčině, rádi Vám je zdarma objednáme.

Digitalizace

Opět se nám podařilo významně rozšířit naši sbírku digitalizovaných dokumentů. Ke konci minulého roku obsahovala Digitální knihovna 3 688 monografií a 49 titulů periodik (615 ročníků, 391 příloh) – cel-

kem 1 450 564 naskenovaných stran. Díky získaným finančním prostředkům došlo k digitalizaci novin Vpřed, Reichenberger Wochen-Bericht a Jahrbuch des Deutschen Gebirgsvereines für das Jeschken und Isergebirge. Všechny digitalizované dokumenty jsou dostupné v naší Digitální knihovně (<http://kramerius.kvkl.cz>).

Děti čtou nevidomým dětem

Pro nevidomé a slabozraké děti načetli jejich vrstevníci již patnáctou knihu. V roce 2016 jsme vybrali knihu

Daniely Fischerové Pohoršovna. Tentokrát s dětmi četla i herečka pražského Divadla Na Vinohradech Andrea Elsnerová. Slavnostního křtu se mimo oficiálních zástupců spolupracujících subjektů zúčastnili také všichni žáci a studenti libereckých, frýdlantských a českolipských škol, kteří zvukovou knihu nahráli. Vydání knihy finančně podpořil Nadační fond Českého

rozhlasu ze sbírky Světluška, Nadační fond Lasvit a Ministerstvo kultury ČR.

Centrální portál knihoven

Celý rok probíhaly přípravy na začlenění knihovny do portálu **Knihov-**

ny.cz, který byl spuštěn 26. 10. 2016. Jedná se o dlouhodobý společný projekt knihoven ČR vycházející z Koncepce rozvoje knihoven. Čtenář tak na jednom místě získá ucelenou informaci o tom, v jaké knihovně lze titul získat a jak si ho objednat.

Víte, že...

... na pořízení nových informačních zdrojů jsme vynaložili celkem 3 517 035 Kč?

Žádané publikace, časopisy a noviny, hudbu, zvukové knihy, noty, filmy, společenské hry a další typy médií, jsme pro Vás v roce 2016 pořídili v hodnotě 3 220 278 Kč. Zbylá částka 296 757 Kč byla vynaložena na pořízení elektronických dokumentů.

... jsme obdrželi dva významné knižní dary?

Nejvýznamnějším darem byla část knižní pozůstalosti německého profesora geografie Waltera Sperlinga z Trevíru, který naší knihovně daroval zhruba 1700 svazků naučných publikací, převážně knih z oblasti německé vlastivědy a geografie, životopisy německých osobností ad. V prosinci jsme pak obdrželi 60 publikací od rakouské Galerie Belvedere, a to především umělecké obrazové publikace a katalogy výstav (např. Gustav Klimt, Josef Hoffmann nebo Friedensreich Hundertwasser).

... v průběhu roku se nám podařilo získat dotace a dary ve výši 543 080 Kč?

Ministerstvo kultury podpořilo částkou ve výši 280 000 Kč zejména odborné knihovnické projekty v grantovém programu Veřejné informační služby knihoven. Finanční příspěvky Statutárního města Liberec (144 000 Kč) pomohly realizovat ekologické pořady pro děti, populárně naučné pořady, přednášky se zdravotní tematikou ad. Díky pěti nadačním fondům, které zmiňujeme v závěru Ohlédnutí, jsme mohli uskutečnit např. projekt Děti čtou nevidomým dětem, Dny české a německé kultury nebo Jak na iPad II.

... jsme navýšili rychlost Wi-Fi sítě?

Řídili jsme se požadavky našich návštěvníků a rychlost Wi-Fi sítě jsme zvýšili na 1/1 Mbps.

...jsme se zapojili do projektu Obálky knih.cz?

Naše knihovnice naskenovaly celkem 1 232 obálek a 1 083 obsahů titulů publikací. Díky těmto náhledům v online katalogu můžete zjistit o vyhledávané knize více informací předem.

... jsme v měsíci září znovu otevřeli Knihovni kavárnu?

S novými provozovateli přišel i nový koncept. Kavárna nabízí čerstvě praženou kávu, dorty, deserty, studená i teplá jídla – vše v zásadách zdravého stravování a s ohledem na životní prostředí.

Naše pobočky

Naše knihovna má v různých částech Liberce dalších šest poboček. Těší nás, že zájem o návštěvu poboček stále trvá. Zásahu na tom zcela jistě má komorní prostředí a individuální přístup našich knihovnic. V roce 2016 se na pobočkách mimo jiné podařilo:

- > Navýšit příspěvky na provoz městských poboček za strany Statutárního města Liberec.
- > Na pobočce Vesec dokončit projekt Podmořský svět. Žáci ZUŠ Liberec svými malbami s tematikou moře vyzdobili dětské oddělení. Celá akce byla ukončena slavnostní vernisáží. Oddělení bylo též opatřeno novými koberci.
- > Kompletně vybavit novými regály a sedacím nábytkem pobočku Králův Háj.
- > Zakoupit seniorské lavičky pro pobočku Králův Háj a Ruprechtice.
- > Realizovat 181 kulturních a vzdělávacích akcí pro děti i dospělé, které navštívilo více než 3 700 účastníků.

Z knihovny

Y jako muži v knihovně

Je neděle ráno. Mním tím brzo ráno, asi tak čtvrt na pět. Ne že bych měla problémy se spaním. Jsem zvyklá brzo vstávat. I o víkendu. Mám ráda tichá víkendová rána. Jenže dnešní ráno mě mírně zaskočilo. Zítra mám odevzdat slíbený příspěvek o mužích v knihovně. Sedám k počítači a začínám prohledávat internet. Vyskakují na mne všelijaké genderové studie, články a polemiky. Už se bojím cokoliv dalšího otevřít, aby na mě odněkud nevyskočila genderist-

ka nebo feministka. Strašidlo genderu a feminismu obchází světem.

Autorka webu stopfeminismu.cz píše v jednom z článků: „Feminismus si splnil své cíle a vytýčil si nové. Stal se extrémistickým hnutím. Existuje vůbec hranice, kdy feministky řeknou: Už jsme spokojené?“ Či na jiném místě: „... V minulosti, kdy postavení žen bylo podřadné vůči mužům, měl feminismus smysl. V dnešní době však postavení mužů a žen již není nerovné

Na fotografii vidíte zaměstnance Státní studijní knihovny v Liberci na počátku 50. let 20. století. Genderistky by mohly výskat blahem nad genderovou korektností tehdejšího kolektivu, pardon vlastně týmu, správně řečeno newspeakem.

a existují-li odlišnosti, jsou dané samotnou odlišností ženy a muže – jejich různého způsobu myšlení, jiným rozdílným vnímáním hodnot, rozdílnými touhami a potřebami.“

Gender i feminismus jsou velice dobrý job pro různé neziskovky. Některé projekty vskutku „obohacují“ už jen názvem. Jen se ptám, zda to ti lidé myslí vážně nebo to dělají jen pro peníze. Raději jdu dělat něco smysluplného.

Večer jsem se k psaní vrátila. Nebylo to o moc lepší než ráno. Znovu jsem se ponořila do vod internetu a znovu jsem se málem utopila v záplavě obskurnosti. A hle, našla jsem diplomovou práci o mužích v českých knihovnách

(BENDOVÁ, Barbora. Postavení mužů v českých knihovnách [online]. Brno, 2009 [cit. 2017-06-11]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/110461/ff_m/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Věra Jurmanová Volemanová.) Zajímavé a jímavé čtení. Závěry autorčina výzkumu ukazují, že v knihovnách ještě stále dří duch selského rozumu. Přesto si na úplném konci posteskla, že se během svého výzkumu nesetkala s příliš velkým zájmem a spoluprací knihoven, což vypovídá o skutečnosti, že mezi knihovníky není o genderové téma zájem. Knihovnictví má tedy stigma jen proto, že se stalo ryze ženským zaměstnáním. Aha! To se tedy těším, jak v hornictví

přibývá hornic, jistě též údernic. Jejda, co mi to jen připomíná?

Tak co tedy s těmi našimi chlapý? Je jich všeho všudy šestnáct na sedmdesát žen. Mnoho to není, ale když jsem před téměř třiceti lety do knihovny nastupovala, tak jich nebylo ani deset. Je milé a příjemné je potkávat, pracovat s nimi. Vesměs jsou to svérázné typy, každý z nich je něčím zajímavý a mile zvláštní. Nikterak oproti ženám nevybočují, protože těch svérázných je také dostatek. Bývá to tak trochu normální, že v knihovně se člověk setkává se správnými typky. Až se vytratí z knihoven duch zdravého selského rozumu namíchaný svérázností a nahradí jej

uniformita a škrobenost známá z jiných oborů, pak už knihovny nebudou knihovnami. Já pevně věřím, že k tomu nedojde. Věřím v lidský faktor, který vždy spolehlivě zboří složitě konstruované teorie sociálních inženýrů. Nebo spíše inženýrek?

Nevím, zda naši pánové pocítují nějakou diskriminaci ze strany ženského osazenstva, jak se o tom lze dočíst ve výše zmíněné diplomové práci. Takové problémy totiž řeší za velkou louží. Ono vždycky všechno záleží na tom, jaký člověk je, a je jedno, zda je to muž či žena.

Hoši! Kluci! Pánové! Buďte takoví, jací jste!

Kateřina Trojanová

St. Gallen a Liberec – rozdílná a přitom podobná města

Pokud jste nikdy nebyli ve švýcarském St. Gallen, byli byste překvapeni, kolik má s Libercem společného. Poloha v trojzemí, podobný počet obyvatel, zasažení obou měst do údolí v kopcích, dominantní hora na obzoru... Také práce obou knihoven je podobná, ne tolik

budova či budovy, v kterých knihovny působí.

Krajská vědecká knihovna se dlouhodobě aktivně zúčastňuje výměnných programů v rámci spolupráce Libereckého kraje s kantonem St. Gallen. Letošní studijní cesta do St. Gallen od 30. 4. do 4. 5. měla za cíl seznámit se s nově fungující knihovnou Hauptpost a Knihovnou pro děti a mládež v Katharinengasse.

Městská knihovna Katharinen se jako Knihovna pro děti a mládež profiluje od roku 2015. V jejích prostorách proběhla vernisáž výstavy českých ilustrací, komentovaná českou ilustrátkou Evou Sýkorovou-Pekárkovou a malování „naživo“ v podání Líky Nüssli s hudebním doprovodem.

Co nás zaujalo:

Interkulturní knihovna LibraForum – V St. Gallen (bezmála 80 000 obyv.) žije cca 24 % imigrantů, v některých obcích až 50 %. Kantonální vláda i město si uvědomuje význam podpory integrace cizinců žijících ve Švýcarsku, sbližování kultur, podporuje kulturní dialog na půdě knihovny. Cílem je vytvořit pro cizince stejné příležitosti přístupu k informacím. Interkulturní knihovna je budována od roku 2006. Výběr nakupovaných titulů zajišťovalo 7 dobrovolníků s jiným mateřským jazykem než němčina. Knihovna obsahuje cca 10 000 knihovních jednotek. Pro migranty pořádají diskusní a konverzační kroužky, každý měsíc čtení pohádek v 10 jazycích, veřejná čtení apod.

Návštěva Regionálního didaktického centra (RDZ – Regionale Didaktische Zenter) Gossau, určeného pro žáky základních škol, studenty, ale i pedagogy. Je jedním z pěti center v kantonu St. Gallen, která fungují více než deset let. Nabízí řadu programů, workshopů, seminářů, vzdělávacích kurzů a dalších forem vzdělávání, prostřednictvím kterých jsou návštěvníci seznamováni s inovativním přístupem učení za použití názorných pomůcek k dané-

mu tématu. Součástí didaktického centra je mediátka využívaná pedagogy k tvorbě vyučování. RDZ je dobrým příkladem pro vyučování ve stylu „Škola hraou“.

Součástí prezentace, kterou vedl vedoucí RDZ Gossau Prof. Johannes Gunzenreiner, byla ukázka s názornými pomůckami. Následně jsme mohli nahlédnout do moderně vybavených učeben, vyzkoušet si elektronickou stavebnici a prohlédnout si další zajímavé pomůcky např. 3D tiskárnu, roboty,

hlavolamy, atd. Ve středu 3. 5. se pod vedením švýcarské ilustrátorky Lily Nüssli uskutečnil v slavnostním sále Městské knihovny Katharinen výtvarný workshop se školními třídami, kterého se zúčastnily obě delegace. Společně se švýcarskými dětmi jsme malovali obrázky na témata z výstavy Zlatá stuha.

Zajímavý program v St. Gallen byl zakončen slavnostní večeří ve starobylé restauraci „U Zlatého beránka“, kam nás přišel pozdravit i Martin Klöti, radní kantonu St. Gallen.

Uplynul měsíc a my jsme se chystali na návštěvu švýcarských knihovnicků

u nás, v Libereckém kraji. Návštěvě předcházela důkladná příprava, řada mailů, organizačních pokynů a schůzek – tak, aby pak při samotné návštěvě všechno proběhlo co možná nejlépe.

Ve dnech 7. až 10. června nás navštívili milí hosté: Christa Oberholzer, Susanne Galliker a Lorena Ianzito z Městské knihovny v St. Gallen, Lika Nüssli a Dario Forlin – ilustrátoři a Andreas Bokanyi, zástupce města St. Gallen.

Program jsme ve středu zahájili na Libereckém kraji, kde delegaci přivítala namísto radní Květy Vinklátové (ta bohužel onemocněla) paní Jana Damborská, pracovnice Odboru Kultury, památkové péče a cestovního ruchu. Naši hosté si kromě rozhovoru a občerstvení užili i jízdu paternosterem a vyhlídku ze střechy budovy Libereckého kraje.

Odpolední program jsme zahájili společnou prohlídkou synagogy a knihovny, po přestávce jsme pak pokračovali prezentací Kateřiny Vítkové o práci s dětmi a aktivitách Knihovny pro děti a mládež. Proběhla diskuse k mnohým tématům, švýcarští hosté obdivovali množství akcí, které se v knihovně odehrávají. První den jsme zakončili operním představením Rigoletto v Divadle F. X. Šaldy.

Druhý, čtvrteční den pobytu byl náročný, dopoledne jsme věnovali převážně Veletrhu dětské knihy. Zúčastnili jsme se jeho zahájení v Koloseu a stihli jsme si projít i prodejní stánky různých nakladatelství. Pro hosty bylo zajímavé nahlédnout pod pokličku lektorům, kteří se věnovali dětem na výtvarných workshopech inspirovaných knihou. Literární besedy s autory pak probíhaly paralelně.

Spěchali jsme do knihovny, kde se Lika Nüssli ujala workshopu s dětmi z páté třídy, který probíhal obdobně jako v St. Gallen – inspirací dětem byla výstava „Švýcarští ilustrátoři se představují“. Děti se ze začátku ostýchaly, ale postupně se osmělily a ke konci dílny už se švýcarskou ilustrátorkou docela hezky diskutovaly. To ale nebylo všechno. Odpoledne jsme hostům předvedli v podání Lucie Romancové znakový jazyk a základní lekci muzikoterapie. Hosté se spontánně zapojili,

s chutí si zahráli na hudební nástroje a dokonce zatančili opičí tanec.

Podvečer byl věnován zahájení výstavy švýcarských ilustrátorů v předšálí v druhém patře a byl ve znamení příprav společného česko-švýcarského projektu, společného koncertu a malování. Nadějný houslista Daniel Matejčka oslovil snad každého posluchače v sále svým brilantním a procítěným výkonem. Ten ještě umocnily kresby Liky Nüssli přenášené z tabletu na velké plátno. Večer jsme strávili na pozvání Libereckého kraje na výborné večeři v restauraci U Černého koně.

V pátek dopoledne jsme se nechali okouzlit tvorbou designérky, ilustrátorky a výtvarnice Marcely Konárkové,

kteřá nám představila malé nakladatelství uměleckých knih POP-PAP Studio a svou vlastní tvorbu. Její přednáška měla u švýcarských kolegů velký ohlas. Marcela Konárková nás doprovázela i do Galerie Lázně, kde jsme absolvovali výtvarnou dílnu GRAFFITI v podání muzejní edukátorky Petry Škachové. Švýcarští hosté opět obdivovali skutečnost, že tyto workshopy jsou velmi vyhledávané a školami objednávané.

Po krátké procházce Zahradním městem jsme se naobědvali a spolu s ředitelem Galerie Lázně Janem Randáčkem strávili příjemnou hodinku prohlídkou galerie s jeho zasvěceným výkladem.

V 15.00 se konal na liberecké radnici křest 16. zvukové knihy v projektu „Děti čtou nevidomým dětem“. Tentokrát se křtilo CD Martina Vopěnky Spící město. Jako vždy byl tento slavnostní křest pro všechny zúčastněné nevedněným zážitkem.

V sobotu 10. června jsme naše švýcarské přátele vzali na Ještěd, jehož návštěvu jsme samozřejmě nemohli

vynechat. Po obědě jsme pak zamířili do Prahy, kde jsme si prošli královskou cestu – od Hradu přes Karlův most až k Rudolfinu. Tam už na ně čekalo auto, které je odvezlo na letiště.

Reciproční výměna měla smysl nejen v poznávání rozdílů v práci obou knihoven, ale i v navázání přátelství na obou stranách. Věříme, že projekt bude dále pokračovat a že výměna zkušeností a informací z knihovnického světa bude probíhat s neztenčenou intenzitou.

Děkujeme za finanční podporu Libereckému kraji a kantonu St. Gallen.

Účastníci projektu: Blanka Konvalinková, Taňa Kuželková, Jaroslava Starcová, Kateřina Vítková, Jitka Soukupová, Eva Sykrová-Pekárková, ilustrátorka, tlumočnick Jan Hanzl, Věra Jiráňková (KÚ LK), Marietta Ochsner, Sarah Bünther, Christa Oberholzer, Susanne Galliker, Lorena Ianzito, Joachim Bitter, Paula Looser, Lika Nüssli, ilustrátorka, Dario Forlin, Andreas Bokanyi

Blanka Konvalinková

Krátce z knihovny

Už tam budem? ...aneb Literatour pošestě

Šestá Literatour, letos nazvaná Už tam budem? dopadla na výbornou. Užili si to jak předčítající herci, tak i návštěvníci, kterých se sešlo kolem čtyřiceti. Jak název napovídá, tentokrát jsme se zaměřili na **dopravu a dopravní prostředky**. Na všechny přítomné čekaly tematické literární ukázky, které se vážaly k místu předčítání.

Zastavení první – v sále ostrovní budovy na libereckém vlakovém nádraží nám redaktorka Českého rozhlasu Liberec Lucie Fürstová přečetla povídku Zdeňka Svěráka **Ve vlaku**. Skřípění brzd příjezdějících vlaků dodalo příběhu na autentičnosti.

Zastavení druhé se neslo v duchu cestování v přelidněné čínské dopravě. V čekárně autobusového nádraží předčítala Markéta Talerová velmi vtipnou ukázkou z knihy Mileny Holcové **Lidi**.

Zastavení třetí – v historické tramvaji v depu DPMLJ četl Přemysl Houška povídku **Vládní tramvaj** od Ondřeje Neffa, která popisuje pracovní den československého prezidenta. Do práce jezdí vlastní tramvají a vysedává v hospůdce U Vejvodů.

Zastavení čtvrté čekalo účastníky v KultiVARu, kde si v téměř scénickém podání Marka Sýkory vyslechli úryvek z knihy Miroslava Skály **Svatební cesta do Jiljí**. Stolek, u kterého se předčítalo, se rázem změnil na loď a doplnil představu čteného textu, který se věnoval vodáctví.

Na **zastavení pátém**, kde se naše literární putování uzavřelo, čekal

moderní linkový autobus se svítícím nápisem Literatour. Barbora Kubátová četla povídku **Cestou do Slávie** od Ireny Douskové o tom, že cestou na rande s neznámým protějškem není dobré si předem dělat iluze.

Vypůjčky z Německa zdarma

Potřebujete si vypůjčit odborné publikace v němčině a nenašli jste je v našem fondu? V rámci česko-německého projektu Prostor učení – knihovnická informační platforma můžete již šest měsíců zdarma objednávat knihy k vypůjčení z našich partnerských univerzitních knihoven v Zittau a Chemnitz. Více o službě a projektu najdete na webu knihovny: <http://www.kvкли.cz/prostor-uceni.html>.

Vznikla další zvuková kniha

V rámci dlouhodobého projektu Děti čtou nevidomým dětem jsme dokončili a vydali již šestnáctou zvu-

kovou knihu určenou primárně nevidomým dětem. V letošním roce byla vybrána kniha pro starší děti **Spící město** od Martina Vopěnky.

V březnu proběhl za velkého zájmu konkurz, v dubnu se nahrávalo CD a začátkem června byla audiokniha slavnostně pokřtěna v obřadní síni liberecké radnice za účasti všech akτέρů, kteří se na nahrávání podíleli.

Deskohraní aneb Odpoledne plné her

Zastavte se v knihovně a vyzkoušejte si společenské hry, které neznáte nebo jsou naopak Vaše oblíbené.

Každý poslední čtvrtek v měsíci je totiž vyhrazen milovníkům deskových her. V průběhu odpoledne Vám vysvětlíme pravidla, společně si zahrajeme a vybrané hry si poté můžete vypůjčit domů. Deskohraní probíhá v nových příjemných prostorách Hudební knihovny ve 4. patře. V červnu a během prázdnin nehrajeme, ale těšíme se na Vás opět po prázdninách. Sledujte aktuální informace na webu knihovny.

Husovy stopy

Také jste si při příchodu do knihovny všimli velkých husích stop? Zajímá

Vás, o co se jedná? Knihovna se touto aktivitou připojila k projektu Husovy stopy, jehož cílem je připomenutí duchovního odkazu Jana Husa. Podlahové samolepky ve tvaru husích hodnot nesou názvy dvanácti Husových hodnot jako je víra, pravda, svoboda, odvaha, důstojnost a další. Pokud je Vám některá hodnota blízká a chcete

se s ní ztotožnit, postavte se na ni. Pokud si myslíte, že jsou tyto hodnoty staré a do dnešní doby se nehodí, můžete je ignorovat nebo pošlapat.

Více informací o projektu Husovy stopy: <http://www.husovystopy.cz/>.

Dana Petrydesová
Michaela Valterová

Akce v knihovně

Astronomie je klíč k pochopení věcí kolem nás a sebe...

V měsíci dubnu a květnu měla liberecká knihovna mimořádnou příležitost uvítat světově známého a uznávaného astrofotografa, lovce zatmění

Slunce a Měsíce, šéfredaktora Astro.cz. Petra Horálka.

Jeho snímek „Kdysi dávno za zimního slunovratu“ publikovala 23. prosince 2016 NASA, v rámci prestižního Astronomického snímku dne (APOD – Astronomy Picture Of the Day), který každý den ukazuje nejzajímavější astronomickou fotografii světa. Za celou dvacetiletou historii APODu je to jen popáté, kdy snímek dne NASA ukazuje nějaký vzácný pohled nad Českem, a zároveň již potřetí od stejného autora, Petra Horálka.

Další jeho snímek „od protisvitu k falešnému úsvitu“ obdržel titul Česká astrofotografie měsíce za leden 2017 a zároveň byl 13. února publikován jako prestižní Snímek týdne Evropské jižní observatoře (www.eso.org), ve které Petr Horálek zastupuje už od roku 2015 funkci Foto Ambassadorsa za Českou republiku.

Rovněž médiím není neznámý. V březnu 2017 byl hostem Všechnopárty Karla Šípa a účastnil se bezpočtu rozhovorů.

Je autorem knih „Tajemná zatmění“ a „Dobyty jižního hvězdnatého ráje“.

Do liberecké knihovny přijel Petr Horálek ve středu 19. dubna a v pořadu s názvem „Sedm perel astronomie“ odpovídal na otázky: Jak pozorovat (a nepřijít) o nebeské úkazy století? Proč se vyplatí cestovat i půlku světa kvůli prchlivému okamžiku při pohledu do nebe? A hlavně – jaké vzácné úkazy nás teprve čekají? Celý program byl protkáán neuvěřitelně krásnými snímky a záběry hvězdné oblohy.

Na další pořad se mohli posluchači těšit ve středu 10. května. Tématem byly „Molucké klenoty aneb „za okem božím“ na východ Indonésie. V přednášce popisoval strastiplnou cestu do Indonésie, která stále uchovává svá ještě neznámá zákoutí. K těm patří souostroví Moluk, obklopené stejnojmenným mořem. Právě tam se v březnu 2016 odehrál úkaz, o kterém Petr Horálek se zápalem hovořil. Slunce zakryl Měsíc a to nesmělo uniknout žádnému nadšenci, ale především vědecké expedici vedené brněnskými matematiky, které se Petr Horálek zúčastnil, a opět nafotil dech beroucí snímky.

Taňa Kuželková

Baterka Večerníčková

S jarem opět zavítala do liberecké knihovny pravidelná akce „S baterkou do knihovny“. Tentokrát byla na řadě verze pro děti naplánovaná na 21. 3. 2017 na 20. hodinu.

Již název „Padesát odstínů Večerníčku“ sliboval něco neobyčejného – a oblíbený pořad opět neklamal. Po obvyklém zařazení dětí do družstev a vytvoření dospělého družstva rodičů a jiného doprovodu (tentokrát mimořádně i dalšího družstva knihovníků – účastníků právě probíhající konference o dětské knize) mohlo vše vypuknout. Přítomné nejprve v nostalgickém duchu přivítala živá paní hlasatelka Kateřina Trojanová z reálné „bedny“ a nechýběl ani živý Večerníček s typickým rozhazováním pohádkových lístečků. Poté se družstva rozptýlila do prostoru

knihovny na deset připravených stánků. Kdo očekával na stanovištích jen scénky na motivy Večerníčka a k nim otázky z pohádek, hrubě podcenil bezbřehou fantazii zdejších knihovníků.

Každé zastavení bylo symbiózou dvou večerníčků, kde ještě navíc jedna důležitá rekvizita chyběla a naopak jiná se zatoulala z některého jiného večerníkového seriálu. Úkolem družstev bylo tento složitý propletenec rozmotat a věrte, že to byl mnohdy oříšek i pro dospělé účastníky.

Postupně jsme navštívili Šebestovou, která postrádala sluchátko a k prapředkovi Človíčkovi ji přenesla mobilní aplikace „Utržené sluchátko“. Človíček se divil brýlím, které pak hledala babička Ája, aby mohla s knihou vzpomínat na maxipsa Fíka, i když se jí do paměti pořád pletly všelijaké jiné pohádky o pejscích a dokonce i kouzelná kniha.

Ta zase chyběla Malé čarodějnici s Rákosníčkem, když se pokoušeli vyčarovat nad Brčálíčkem ztracenou mlhu hustou tak, že by se dala krájet. Pejsek s kočičkou pekli svůj pověsný dort, ale špatně se z něj tentokrát neudělalo velkému psovi, ale krtečkovi. Trautenbergovi znárodnili chalupu a jako národního správce dosadili pana Krbce z Kulíčkova, zatímco hajnej se stal generálním inspektorem lesů a toho času prováděl inspekci u Robátka s Josefkou. Maková panenka odmítla přelétavého Emanuela a vzala si praktického Ferdu Mravence, ale ten prohrál v kartách svůj puntikovaný šátek a místo něj přinesl domů Rumcajsovu bambitku. Vochomůrka se snažil vyléčit Čmeldu z jeho touhy stát se krásnou princeznou, krkoun Krkovička chtěl chytit a upéct Boba a Bobka, vykrmené tak, že by se nevešli do klobouku, který tak jako tak ztratili, a Rumcajs s Amálkou hořečkali nad znečištěným Řáholcem. Všechny tyto malé divadelní kousky

byly namíchané s velkým vkusem a vtipem, bylo tak možné zahlédnout družstva při poradě stejně jako uprostřed salvy smíchu.

Jako obvykle po splnění úkolů na jednotlivých stanovištích následoval v cíli jeden úkol závěrečný, tentokrát osmisměrka, ze které bylo nutné vyškrtat uhádnuté přestěhované rekvizity a několik dalších slov. Všichni se nakonec svých úkolů zhostili se ctí a odměnou zúčastněným dětem bylo kromě jedinečného zážitku také omalovánkové pexeso s baterkovými dvojvečerníčky vyrobené pro tuto příležitost, k němu sladká pozornost a pro všechny výborné domácí občerstvení.

Jako vždy panovala celý večer příjemná atmosféra a veselá nálada, všichni si akci báječně užili. Věříme, že se večer líbil. A teď už nezbyvá než se těšit na další Baterku a další neotřelé nápady našich knihovníků!

Irena Pavlíčková

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

**Strašidla ve Stvolínkách spatřená neb stručný
veršovaný popis dobrých duchů kraje okolo Ronova**

J i ř í B a r t o š S t u r z

PŘÍSEČNÍK SRČEC

Lehává v letním poli, miluje srpen,
vrzání cvrčků a skoky kobylek.
Po žních si píská na suché stvolý.
Kdo prvně ho spatřil, vždycky se lek'.
Místo vlasů vlaje mu střapatá kšice z klasů.
Však kdo by to řek' – pomáhá lidem při sklizních
a šetří jim mnoho času –
aby v tom letním počasí
zbylo jej více na lásku.

ZEVLÍŠ BAŘTĚK

Velký pupek – toť jeho znamení.
Je všude tam, kde opilci znavení.
S nimi si cinká sklenicí zvětralého piva,
chechtá se až pláče,
špek mu na těle skáče a jindy s nimi smutný bývá.
Však když padnou pod stůl, neuteče
a i s tím svým pupkem je domů vleče.

ROZŠAFKA NÁCUCNICE

Chytá v lese hovnívály, dělá si z nich náušnice.
Chce se líbit hejkalovi a za něho se vdát!
Nadbíhá mu, dědka loví, křičí za ním po lese:
„Proč mě nemáš rád!“ Zas jí utek' chce být volný, to jsou noviny.
Bába potom z nudy, pěstuje lesní plody –
houby, maliny ostružiny, rostou jako z vody.

VABILÉNA BLUDSKÁ

Vábilas' pocestné do temných bažin, Vabiléno.
Bohaté pány v kočárech vábila tvá krása,
volali tvé jméno posedlí touhou.
I s vozem skrz černou vodu
stáhlas je pod zem za chvíli pouhou,
jen koně jsi zachránila.
Dnes už netopíš? Nejsi dnes ta krutá víla?
„Dnes tančím a žiju pro krásu.
Dávno se nikdo neztrácí v močálech,
žijeme v jiné době, panstvo nejezdí v kočárech
a lidé bloudí sami v sobě.“

POČES VLAHOJ

„Vidíte? Stojí tam na kopci a ruce zdvihá.
Počesi, sestup dolů, bude bouřka, fíhááá,
mraky se k nám sbíhají!“
On prý poroučí mrakům směr, aby se nesrazily v našem kraji.
Aby v klidu vláhu daly a odpluly v míru.
„Zda je to možné – ty mraky ho poslouchají!“
Kde bere sílu poroučet bouři hrozná a dešti, že přejí mu sluchu?
Proto mu lidé říkají Vlahoj.
Počesi, díky, dobrý duchu.
Počesi, ahoj!

LASKAVEC PŘÍCESTNÝ

Takový strejček ve zmačkaném fráčku barvy silnice.
Všechna zvířátka, domácí i lesní v účtě ho mají velice.
Stává kolem patníků, je postavy bachraté,
hlídá aby neskočili vozům do tratě,
rozjaření pejsci, nepozorné kočičky,
dupající ježci, hopsající žabičky.
Škoda že Laskavců není v světě více,
nebylo by občas smutno u silnice.

Zámek a městečko Stvolínky – veduta, Antonín Jan Venuto 1746 – okolo 1830

OKULÍK STORIKUS

V okolí starých zdí a omšelých fasád
postává panáček s velkými brýlemi.
Listuje dějinami rád.
Jsou plné nářků i veselé chvílemi.
Časy, kdy praděda pradědy byl mlád,
kdy muži měli meče a občas býval hlad.
Kdy chlapi byli chlapi a holky jako květ a lidé vážili si jídla,
stavěli si domky z hlíny a šlechtici svá sídla.
Proč bychom měli znát starý svět, ty zašlé časy?
Abychom vážili si lásky, pravdy a krásy.

(JBS 24. 4. – 2. 5. 2017)

Texty byly vytvořeny pro akci

„Zámecký podvečer na Stvolínkách“, konanou 6. 5. 2017

Pohádka o začarovaném náměstí

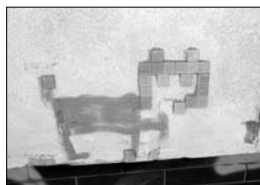
R o m a n a D a ň o v á

V městě pod Ještědem je jedno malé království. Myslíte si, že nesouvisí s knihovnou? Ale souvisí. Jmenuje se Papírové. A knihy jsou z papíru. Jenže je to království úplně začarované.

Vládne mu pták Robořák. Jednou odněkud přiletěl, protože se mu moc líbila princezna, pověstná svou krásou. Ta ale byla zamilovaná do siláka Zikyho a Robořák odmítl. Naštvaně ji uvěznil v opuštěné věži a celé Papírové království začaroval. Silák Zikyho omámil planými sliby a on upadl do spánku. A pták mohl nerušeně dál kralovat.

Po světě se roznesla zpráva o tom, jak Robořák tyranizuje princeznu a další obyvatele Papírového království. Z daleké Kartonové země vyplul Námořník, a čím blíž byl Papírovému království, tím víc jeho loď drhla kýlem o dno. Přímou před královstvím řeka Nisa zmizela, loď se zastavila. Námořník vystoupil se zbraní v ruce, že princeznu vysvobodí, v patách za ním jeho Statečný Kocour. Robořák

se zachechtal, plivnul po Námořníkovi zplacatující semínko a uvěznil ho na opuštěné věži. Námořníkovi zbyly jen oči pro pláč. Statečnému Kocourovi se podařilo ukrýt se pod kontejner. Uviděl začarovanou kočičku kněžnu, které Robořák ukradl tělo i duši, a rázem se do ní zamiloval. Neztratil pro ni hlavu, ztratil pro ni tělo,

tolik ji miloval, že na ni toužebně hleděla z kontejneru jen jeho hlava a byl šťastný, že milovaná kočička kněžna je v pořádku.

Vše v tom Papírovém království bylo vzhůru nohama. Jinde draci běžně baští princezny. Sem přiletěl drak Garýk Tomýk Masaryk princeznu vysvobodit.

Schoval se do sluje, rozhodnutý zpočátku jen pozorovat co a jak se děje, aby vymyslel ten nejlepší postup k vysvobození princezny. Pták Roboťák ho ale objevil a ve sluji uvěznil pevnými mřížemi. A aby se ke sluji nikdo nepřibližoval, napsal drakovy iniciály hned u vchodu. Aby každý věděl, kdo ve sluji je. Princezna je jen jeho, však ona jednou svolí ke svatbě.

Všichni začarování, uvěznění, celé Papírové království začarované a nehybné. Jen v trávě se někdo mihnul. Usměvavá víla Žofinka a špuntíkový skřítek. V trávě je Roboťák neodhalil, co on by se ve své na-

foukanosti koukal pod pařátky, kdo se mu tam míhá. Víla i skřítek dali hlavičky dohromady a vymýšlejí, jak to jejich království vysvobodit. Určitě se jim to časem podaří, oni jsou často nejsilnější ti nejmenší. Co myslíte?

„Ilustrace“ pravděpodobně liberecký industriální umělec SAON (podepisuje se vedle graffiti) a další neznámí.

Z regionu

Literární soutěž pro dětské čtenáře oslovila začínající autory

V úterý 2. května 2017 se v semilské knihovně konalo slavnostní vyhodnocení nultého ročníku Literární soutě-

že pro dětské čtenáře. Cílem soutěže pořádané Městskou knihovnou Semily bylo především rozvíjet dětskou kreati-

vitů v oblasti literární tvorby a zároveň prezentovat literární práce dětí.

Literární soutěž byla tentokrát určena dětem ve věku od 8 do 16 let. Autoři si mohli vybrat z několika témat: Škola na jiné planetě, Říše snů, Člověk nebo zvíře, Příběhy z lesů, vod a strání, ale i jiných. Forma ani rozsah autorské práce nijak omezeny nebyly. Snad i díky tomu se v knihovně sešla téměř dvacítko různorodých děl ve třech věkových kategoriích, přičemž nejčastějším tématem tohoto ročníku se stala Škola na jiné planetě.

Odborná porota složená z redaktorky, překladatelky, učitelky českého jazyka a knihovnic neměla lehkou úlohu. Všechny práce svědčily o tom, že jim pisatelé věnovali spoustu času, energie a nadšení, mnohdy se navíc jednalo o krásně ilustrované povídky. Oceněny byly práce, jejichž děj porotu uchvátil od začátku až do konce, a zároveň měly poselství či velmi zdařilou pointu.

„Nikdo ze zúčastněných v této soutěži neprohrál, a protože si velmi ceníme

účasti dětí v literární soutěži, ocenění byli všichni. Začínající autoři nám odkryli svoje vnímání světa, svůj talent, představy i záliby. Vyhrát však mohli jen někteří z nich!“ podotkla Jitka Šedinová, ředitelka Městské knihovny Semily.

První místo v kategorii 8–9 let obsadil **Matouš Fejfar** s velmi zdařilým dílem „Kouzelný slon“, **Kristýna Vacová** ovládla kategorii 10–12 let s povídkou „Co se stalo jednou v noci“ a soutěž v kategorii 13–14 let vyhrál **Kryštof Hasan** s poutavou prací „Jezero“.

Velký obdiv si zaslouží obsáhlé knižní dílo „Pouto“ od Jitky Hubařové a ilustrovaná kniha Darji Mojžišové s názvem „Trojlístek“. Výše zmíněné práce přesáhly rámec Literární soutěže, proto se porota rozhodla udělit jim zvláštní ocenění poroty.

Slavnostní vyhodnocení mělo i díky přítomnosti rodičů a přátel knihovny velmi příjemnou atmosféru. Po předání cen, ukázce prací a malém občerstvení si děti domů odnesly pamětní listy,

Výsledky literární soutěže

KATEGORIE (8–9 let)

1. místo:	Matouš Fejfar	Kouzelný slon
-----------	----------------------	---------------

KATEGORIE (10–12 let)

1. místo:	Kristýna Vacová	Co se stalo jednou v noci
-----------	------------------------	---------------------------

KATEGORIE (13–14 let)

1. místo:	Kryštof Hasan	Jezero
-----------	----------------------	--------

věcné dárky, poukázky na sportovní zážitky, a výherci také dárkové poukazy na nákup knihy. Odevzdané práce si zájemci můžou prohlédnout v oddělení pro děti a postupně budou zveřejňovány na webových stránkách knihovny.

Jitka Šedinová dodává: „Ohlas soutěže a kvalita odevzdaných prací nás přesvědčily, že děti neztratily zájem

o psaní a má cenu je nadále v tomto úsilí podporovat, a proto se již nyní s kolegyní z dětského oddělení, která první přišla s tímto nápadem, zamýšlíme nad podobou oficiálního prvního ročníku Literární soutěže, který odstartujeme v dalším školním roce!“

Jitka Šedinová

Noc literatury – „Jděte do toho!“

Noc literatury považuji za jeden z nejzajímavějších projektů, k němuž

se knihovny pomalu připojují a který by mohl mít šanci aspirovat na stejně výrazné postavení jako Noc s Andersenem. Ale od začátku... Iniciátorem a hlavním pořadatelem Noci literatury jsou Česká centra (<http://www.czech-centres.cz/>), která jsou příspěvkovou organizací Ministerstva zahraničních věcí zřízenou pro celkovou propagaci České republiky v zahraničí. Jejich společným cílem je propagovat českou kulturu a prezentovat úspěchy české vědy, výzkumu a inovací. Síť zahraničních

zastoupení Českých center je aktivním nástrojem zahraniční politiky České republiky v oblasti veřejné diplomacie a tvoří ji 22 poboček na třech kontinentech, dále Český dům Moskva a samozřejmě i pražské Ústředí českých center. Literární happening **Noc literatury**

(<http://www.nocliteratury.cz/cs/2017/>) je vlastním, samostatným projektem Českých center, který vychází z předpokladu, že literatura odráží duchovní atmosféru i hodnotový systém společnosti a jako nástroj vzájemného porozumění a kulturní výměny napomáhá odstraňovat komunikační bariéry.

Záměrem projektu Noc literatury je netradičním způsobem přiblížit veřejnosti současnou evropskou literaturu prostřednictvím série veřejných čtení, která se během jednoho večera uskuteční na atraktivních či běžně nedostupných místech. Trojí atraktivitou projektu, tedy spojením zajímavého textu, neobvyklého místa a originální prezentace, usiluje projekt o vytvoření jedinečného kulturního zážitku pro širokou veřejnost. Už tradičně se projekt uskutečňuje v předvečer zahájení největšího knižního festivalu v České

republice – Světa knihy, tedy obvykle ve středu ve druhém květnovém týdnu.

S myšlenkou pořádat Noc literatury přišla Česká centra už v roce 2007, letos v květnu proběhl již 11. ročník a čtení ukázek současné evropské literatury si užilo na tisíce posluchačů. V průběhu minulých let mohli návštěvníci poznat zajímavá místa pražské Letné, Smíchova, Libně, Malé Strany, Dejvic a dalších městských částí. Projekt se rozšířil do dalších zemí a díky spolupráci se Svazem knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) také dalších měst České republiky, kde příležitost účastnit se tohoto ojedinělého projektu došly i knihovny.

A jak vlastně probíhá Noc literatury? Čtení probíhají paralelně na všech místech od 18.00 do 23.00, začátky vždy v půlhodinových intervalech, poslední čtení začne ve 22.30. Místa jsou situována blízko sebe, aby jich návštěvníci akce stihli za večer navštívit co největší počet. V Praze se čte na přibližně na 20 místech. V tak velkém rozsahu to samozřejmě neděláme, „místní“ Noci literatury nejsou tak rozsáhlé a obvykle se soustřeďují na 4–5 čtecích míst. Ostatně tento model jsme přijali i v České Lípě a Noc literatury dnes patří k našim významným projektům, na který se velmi připravujeme a docela těšíme. Ostatně letos jsme ji uspořádali už popáté! A jak konkrétně se vše připravuje? Na začátku roku se k projektu přihlásíte, někdy na přelomu února a března dorazí z Českých center seznam knih, z nichž se budou ukázky číst, a v těsném závěsu i samotné vybrané texty z jednotlivých knih. Ty je třeba rychle přečíst a vybrat ty, které se

vám líbí, o nichž se domníváte, že zaujmou. Pak si vyberete předčítače a nakonec místo, kde se bude číst. Zbývá jen propagace, plakáty, informace, pozvánky, maily, dál to znáte. K propagaci lze využít jednotnou grafickou úpravu a podporu, kterou z Českých center obdržíte nebo získáte na jejich webu. Podaří-li se, že předčítač rezonuje s textem i čtecím místem, výsledný efekt bude neobyčejný a zážitek z poslechu mimořádný. Důležité je, aby se jednotlivá čtecí místa nacházela v blízkosti, protože jinak návštěvník nestačí během půl hodiny vyslechnout četbu a dojet na další místo. Je tedy vhodné si vybraná místa prověřit i z hlediska docházkové vzdálenosti (nejdéle 5–8 minut). V uplynulých pěti ročnících jsme v České Lípě takto četli v kavárnách, muzeích, šatlavě, na radnici, v redakci, v jídelně, v galerii, na hradě, ve sklepech i v průjezdu. Vždy samozřejmě i v knihovně, kde jsme prostor uspořádali vždy nějak „jinak“. Četli nám

amatérští i profesionální divadelníci, známí, přátelé, ale i významné osobnosti, třeba paní starostka. Všechny to vždy moc baví, i když návštěvnost není nikterak bouřlivá. Přece jen, jde o čtení, o naslouchání, vnímání, představivost a soustředění. A to jak víme, dá dost práce a ne všichni sdílejí nadšení pro takové aktivity. A právě proto to stojí za to! **JDĚTE DO TOHO!**

Dana Kroulíková

Městská knihovna Česká Lípa

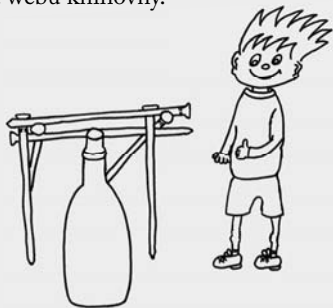
Svět hravých věd

HLAVOLAM? RUKOLAM?

Podaří se ti sestavit tento složitý útvar z hřebíků? (Nápověda: ve skutečnosti není tak složitý, jak vypadá, ale připrav si jej na stole...)

Víc podobných aktivit nabízí tradiční odpolední program **Hrajeme si, přemýšlíme a vyrábíme**, pořádaný Knihovnou pro děti a mládež. Bude probíhat i ve školním roce 2017/18, ale už ne každý měsíc jako dosud,

uskuteční se jen čtyřikrát – konkrétní termíny budeme včas zveřejňovat na webu knihovny.

kresba: Julie Fritzdová

Knihovnou oceněná práce ze soutěže Řekni mi, co čteš...

Vendula Maršálová

Knihovna

Už opravdu nevím, jak to tu mám vydržet. Je tu hrozně hluku. Všude slyším jen a pouze „Mě si vezmi, já jsem ta nejlepší kniha na světě!“ Jde mi z toho hlava kolem, i když vlastně hlavu nemám, protože jsem stará knihovnička a hlavu opravdu někde mezi políčkami neschovávám. Celý svůj život trčím v tomhle obrovském knihkupectví uprostřed Prahy. V mých políčkách je nastrkána spousta knih, které si denně kupují stovky dětí a dospělých. Ani nevím, jakého žánru ty knihy jsou, protože jediné, co od nich neustále slyším, je jejich samolibá samochvála.

Opravdu to tady nemám ráda. Všechno mě bolí, protože den co den tu stojím už od mého vyrobení. I když... neměla bych to brát tak černě, protože jsem mohla skončit o mnoho hůř. Třeba někde na půdě mezi pavouky a starými věcmi, kde bych se akorát tak bála. Nebo jsem mohla být v nějaké rodině, kde by mě roztřípali na malé třísky a přihodili do ohně. Takže když to vezmu z jiné strany, zas tak špatně se tady nemám, ale mám jeden veliký sen, o kterém nikdo neví.

Můj sen je pro mě nespílitelný, ale myslím si, že každý by měl mít své sny, i když se někdy zdají sebevíce nespílitelné. Můj sen je vidět naživo ta nádherně blýskavá světýlka na tmavé noční obloze, která jsou vidět pouze za jasných nocí. Od zákazníků tady slyším o nějakých hvězdách. Domnívám se, že by to mohla být ta barevná světýlka, o kterých tak moc sním. Hrozně moc bych si je přála vidět.

Kdybyste jen věděli, co já bych dala za to mít nohy a moct se procházet ulicemi noční Prahy. Ale na to by byla potřeba nějaká kouzelná hůlka, nebo ani nevím co. Ani se nemám se svým přáním komu svěřit. Ale já pevně věřím, že se mi jednou můj sen splní, protože přece jen sny se plní, jak se říká.

Dne 6. 2. 2017 zachvátil populární Velké knihkupectví na Praze 3 obrovský požár. Hasiči dorazili v 17.00 hodin na místo nehody, tj. během několika minut od nahlášení na tísňovou linku. Uvnitř v době incidentu naštěstí nikdo nebyl, ale škody na majetku jsou obrovské. Budova prodejny shořela do poslední knihy. Příčina požáru se stále vyšetřuje.

Sen se tedy naší knihovničky asi už nikdy nesplní, nikdy neuvidí ty nádherné hvězdy, o kterých tak snila. Někdy se sny prostě nesplní.

Povídky

I r e n a Eliáš o v á

Pro mne láska není...

„Jdeš s Honzíkem ven, zlato?“ ptám se dcery, je celá natěšená a zamilovaná.
„Ano, jdeme nejdříve do města si něco koupit a potom na večeři...“
„No počkej a tohle si snad nevezmeš na sebe?“ Krátké šaty s velkým výstřihem.
„Mami vždyť je léto a já...“
„To neznamená, že musíš ukazovat prsa všem, nechávej to jen pro Honzu, ha, ha.“
„Mami, aspoň jednou mě nech, abych se oblékla, jak chci já, ano?“
„Já jenom, že vyzýváš na sobě mužské pohledy.“
„Mám vše co žena má mít, tak ať se kouknou, ha, ha.“
„Přece jenom, trochu si stáhni ty šaty!“
Usmála se na mě a poslechla. Stejně mám obavy, aby se něco nestalo. Neustále mi dnes mozek blbne, to bude z toho blbého snu. Uklidnila jsem se nebo jdou spolu s Honzou. Chodí spolu už čtyři roky. Je jí šestnáct, jemu sedmnáct. Sluší jim to spolu. Dneska je to úplně jiné, za mých mladých roků jsme byli zdrženlivější a hlavně jsme poslouchali rodiče. Vlastně všechno je jiné, zdá se mi, že ti mladí berou všechno hopem – rychle a je to!
„Řekni, v kolik hodin přijdeš, ať nemusím hlídat hodiny.“
„Nedělej si starosti, mami, tak kolem desáté jsem doma, děláš, jako kdybych šla někam do ciziny...“
„Neměj mi to za zlé, dneska mám blbý den, představy, z toho snu.“
„Já už musím, jít...“
„Zvoní ti mobil, zlato.“
„Jo, jasně no neva, půjdu sama se na něco mrknout a potom počkám na našem místě.“
„Kdo volal?“
„Honza, nemůže, prý mu do toho něco vlezlo, to nevádí, půjdu nakoupit sama a on přijde za hodinku za mnou.“
„Tak jo, nezapomeň zavolat.“
Objala jsem jí a ona odešla. V bytě nastalo ticho, nějak zvláštní ticho, anebo si to jenom namlouvám? Venku je tak krásně, červenec, léto nádherné a mně se nechce ven. Udělám si kávu a zapnu telku...
„Mamiiiiiiiiiiiiii, prosím tě vstávej! Probud' se!“
„Jo, jo co je?“

„Mami pomoz mi prosíííím!“

„Zlato, co se stalo?“ Nade mnou se naklání moje milovaná dcera a vypadá hrozně. Vlasy rozčuchané, její oči vypovídají o strachu, šaty potrhane a pokrvácené. Bože můj, stalo se to, co se mi zdálo.

„Mami, byla jsem znásilněná!“

„Ježíši jak se to stalo? A kde byl Honza?“ Strach mi vrazil do kolen. Nemůžu vstát z postele.

„To ti nebudu teď říkat, musím se osprchovat...“

„Ne, to ne, musíme zavolat na policii...”

„To ne, v žádném případě, to neudělám, pomoz mi do sprchy...“

„Pane Bože, to ho necháš bez trestu, to prase...“ Pláče a trhá ze sebe šatstvo.

„Ne, nikdo o tom nesmí vědět, maminko, prosím, neříkej to nikdy, já nechci!“

„Vím, jak ti je, zlato, to je trestný čin za to musí pykat!“

„Já vím, ale na policii nejdu, nikdy! Znova bych musela prožívat to svinstvo. Musela bych popsat všechno, jak se to stalo a co se mnou dělal. Ne, mami, to ne!“ S pláčem mluví, přímo křičí a pod proudem vody sprchou ani není rozumět, co říká. Je mi nanic, srdce mi přímo krvácí bolestí nad mojí holčičkou. Je mi jasné, že proto nebude to prase trpět, vše smyla ze sebe. Konečně zastavila vodu. Vyšla z koupelny. Objala jsem ji a ona se ode mě odtáhla.

„Zlato moje s tebou nebyl Honzík?“

„Ne, a už nikdy ani nebude. Už ho nikdy nechci vidět. Pro mě už láska není. Mami, chci být sama, prosím tě, nech mě a už o tom nemluv.“

„Aho, srdíčko moje, pojd', lehni si a nemysli na to. Zlato, snaž se zaspát.“ Uložila jsem ji do postele a přikryla dekou. Tíše jsem zavřela dveře jejího pokoje. Až teď jsem propukla v pláč. Od té doby, co chodí s Honzou, jsem myslela, že věnuje penáženku jen a jen jemu. Hrozný osud potkal moji holčičku při tak důležité oběti ženskosti, které patří jen a jen lásce...

Dáma

„Hořiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii!“

Bylo slyšet široko daleko z naší ulice.

Na ten den nikdy nezapomenu, není pravdivé přísloví „Lepší vyhořet, než se stěhovat“, to já se radši budu stěhovat. Stěhujete-li se, maximálně se sem tam nějaký kus nábytku rozbije, ale když vyhoříte – přijdete o všechno!

Úplně o všechno, co jste nastrádal a zařizoval během dvaceti let, všechno je pryč, co neshoří, to se promáčí a je to nepoužitelné, takže nic.

Nezbývá mi nic jiného, než že začnu znova zařizovat, jenže z čeho? Peníze nejsou a to, co dostanu od pojišťovny, je pouhé nic. Pojištěná domácnost sice byla, ale neshořelo to všechno, čili nic nedostaneme, pouhých deset tisíc korun a ještě nám zaplatí čistírnu.

Hrůza děs! Nu což, nejsem v tom sama, to samé prožívá i moje sousedka. Všichni, co jsme tu bydleli, jsme na tom stejně. Ještě jsem v rychlosti posbírala osobní prádlo a doklady a utíkala ven z baráku, vyzváněla jako šílená na sousedy (ve zmatku jsem zapomněla, že starý pán, co bydlí pod námi, je úplně hluchý) a zavolala hasiče. Naštěstí hasiči přijeli v čas, barák sice neshořel celý, ale střecha už nebyla. V naší ulici bylo živo, panečku tolik lidí a křiku. Bylo mi nanic, dávaly jsme se se sousedkou na hrůznou scénu a každou chvíli hrozilo, že se oheň dostane až do bytu, naštěstí se tak nestalo. Najednou jsem si vzpomněla na starého pána a hledám ho mezi lidmi, ale nikde ho nevidím, bože v tom kouři se určitě udusí!

Nebylo slyšet slovíčka, a tak jsem šla za hasičem, co byl nejbližší k nám, a řekla jsem mu o něm.

Milého pána vynesli oknem jeřábem, byl naprosto v pořádku, jen se divil, proč ho nenechají na pokoji.

Konečně nastalo ticho a oheň je uhašený, hasiči nám zakázali jít do baráku, protože hrozilo, že spadne celé schodiště, jak je to promáčené.

„Jak já půjdu do práce?“ zeptala se mě moje sousedka a kamarádku Alenka s hrůzou v očích.

„No to vůbec nevím, ale teď bychom měli myslet na to, kde budeme dnes spát, nemyslíš?“

„Co jen já si obleču na sebe?“

„Ty máš starosti! Nejsi ráda, že vůbec žijeme?“

„To jo, ale jak jen půjdu do práce jako šmudla!“

„Prosím tě, myslíš jen na parádu, jednou na tu parádu doplatíš!“

„Já vím, ale přeci musím do práce.“

„Prosím tě, děláš, jako kdyby si byla doktorka, lítáš s koštětem a s hadrem, pro jednou se špitál nezblázní, že tam není uklízečka, zavolej, co se nám stalo, a nahlaš si dovolenou.“

„Asi to tak udělám.“ Souhlasila, bylo cítit na mém hlasu, že mám vztek, tak byla hodná.

„Máme hroznou smůlu, Alenko, přišli jsme o všechno, ale zároveň máme štěstí, že se nikomu nic nestalo, až přijde manžel z práce, ten dostane infarkt! Jen si představ, co všechno by se mohlo stát.“

„Kdyby se to stalo v noci a my bysme spali, ani nechci domyslet!“

Milá Alenka se rozplakala.

„Pláč nám nepomůže, ale uleví se nám, měli bychom myslet na to, co přijde...“

Už čtrnáct dní bydlíme v prozatímním bytě, radnice města se o nás postarala a dala nám bydlení, než se opraví náš bývalý dům. I když bude po rekonstrukci, já tam bydlet zpátky nepůjdu, žít bych tam už nemohla.

Moje sousedka Alenka bydlí zase vedle mě, nerozdělil nás ani požár. Řeknu vám, člověk musí být hodně silná osobnost, aby s vámi nezamávala psychika, vzalo mě to sice, ale jsem v pohodě. Zato moje sousedka se nemůže vyrovnat s tím, že

přišla o svůj byt, ve kterém bydlela skoro dvacet roků. Alenka, osůbka to milá, váží tak čtyřicet tři kila i s postelí, drobounká a dělá všechno proto, aby vypadala co nejlépe, to aby se líbila manželovi a také svému okolí.

Zrovna jsem se chystala si lehnout a zapnout telku, když v tom zaťukala na dveře Alenka.

Nenamalovaná, neupravená! Tak takhle ji neznám!

„Ahoj.“

„No nazdar! Co se stalo?“ zeptala jsem se ji.

„Ale, nic co by se mělo stát?“

„Jen neříkej! Vypadáš hrozně! Myslíš pořád na ten požár?“

„Ani ne.“

„Hele, uděláme si kafičko a pokecáme, co říkáš?“

„No právě to kafičko!“

„A co s ním, ty ho nemůžeš?“

„Ale můžu, jen mi už nedělá dobře, víš?“

„Jsi nemocná?“

„Ne, já ti to teda řeknu, včera jsem šla ráno do práce...“

„No kam jinam bys ty šla!“

„A zkrátka víš, chtěla jsem se upravit jako každý den. Byla jsem v sekáči a koupila jsem si tam pěkný černý kabát a představ si! Klobouk taky černý, nádherný klobouk, no a tak ráno jsem se vyhákla. Vzala si kozačky, sukni tričko, kabát a na hlavu jsem si nasadila ten pěkný klobouk, namalovala jsem se a zrovna se mě povedli nádherně namalovat linky na víčka. Doma byl jen zbytek kávy. Odsypala jsem trochu a dala do papírového ubrousku a dala do kapsy kabátu, no a šla na zastávku k tramvaji. Na zastávce byli asi tři lidi, jeden pán docela fešák si mě všiml.

Díval se na mě, až mi to nebylo příjemné, myslela jsem si, jestli jsem to nepřehnal s malováním, nebo tak něco, začala jsem být nervózní, nevěděla jsem, co s rukama, tak jsem sáhla pro kapesník. Jako že se vysmrkám, jenže já vzala ubrousek s kávou a vysmrkla do něj! To si neumíš představit co se semnou dělo! Ten pán se otočil a smál se a já měla kafe všude v očích, začala jsem slzet, po celé tváři se mi rozmazalo kafe, nevěděla jsem co dělat, mám jít zpět domů a převléknout se nebo mám jít do práce s tím ksichtem?“

„Ha, ha to snad ne.“ Představila jsem si ji a smála se.

„Irenko, byl to hrozný zážitek, hrozně jsem se cítila.“

„To ti věřím, chtěla si být za dámu, prosím tě, nic si s toho nedělej, na světě jsou horší věci, nemyslíš?“

Kývala hlavou, že mám pravdu, a popíjela kafičko, myslím si, že už nikdy nebude chtít být za dámu...

Zániky

Klára Fialová

SPI JEŠTĚ O TROCHU DÉLE

ráno se rozpíná nad malou místností
okem světla rozžvýkává
umazané prostěradlo
Teď rychle zmizet!
zpátky k jistotám / zpátky k náplním
zpět k botám co ohlodal čas
a znovu skrz pokoj spěchat pryč
V kapse ukradená nahota
jedno torzo osekane na dřev
—
vláčet tělo nasáklé jazyky
když se ještě seznamují
na úpatí měkkého břicha

JSME JINDE

jsme jinde
za krkem víčka a první chvíle ticha
pomalu stéká na dlažbu
—
pochyby pochyby
—
mé tělo je vlnobití
nepřestává se kymácet
ostřím zrak
zase se chvěju
—
jsme jinde
někde pod studenými prsty
definuj slzy
a zapomeň

TY A JÁ!

Omývej mne důkladně
mezi prsty chycená slabost
žvýkej mne s citem
víš že stačí jen pomalounku
přetrhnout
teplé vlákno od kosti

OBLOUKY TVÝCH NEHTŮ

vstáváme se strachem
snad nás nenaučili
zachytit hluk města do rukávu
neslyšet
lpět na tichu
—
zbaběle přivíráme oči
společně ulamujeme hroty vět
až jsou zastřižené
jako oblouky tvých nehtů
přikládáš je k oknu
jsou průsvitné a postupně ti
opadají na koberec
—
některá slova nelze
vykostit
Otapí nůž
neodejdou

ÚSTÍ MĚSTA, MĚSTO ÚSTÍ

ztraceni v kupé
kupé ztraceno v nás
–
vlak sebou hází
a slova nemotorně zakopávají
sama o sebe
Sleduješ ji
zmateně bloudíš v chodbičce
hřebenem okrajuje rozčuchané
vlasy
opravuje
kapsy plné rozlité kávy
stékají po stehnech
u dveří žehrá
na kývající se mašinu
Zastaví jednou a dál
rozrývá umazaný sníh

DÍRKA V ŽUPANU

Posíláš místností
prázdné pohledy
nevědomky vracíš konce
do náruče začátků
A jsi jako ta malá dírka
na stehno se mi lepí
malá dírka v županu
co uvnitř hladí
lákavé důvěrnosti
co se rozpíná a dýchá –
a v tu chvíli jsem tak nějak
děravá
tak nějak úplná

MANŽELSTVÍ

večer se mlčky překulil přes
studený panelák
na balkóně dvoje nohy
usínají
natažená pravítka
a zbytek mne v mezerách studuje
z nebe vyhřezlé pruhy
červené zášti
části promluv od sousedů
které následně roztrhají
a zadupou do podlahy
–
spí odděleně a já čekám
kdy skrz gumový strop protlačí
vlastní klec
až ke mně
v kuchyni ztlumené rádio
jedinou věc co nemůžu
rozpůlit

ZÁSUVKA

Ukradni mi slova
a opatrně je schovej
do zásuvky
(zamkni ten stůl!)
dej mi okraje
o kterých se nemluví
a až mi jednou zase dojde řeč
až se spolu potkáme
můžeme ji
pomalu otevřít
jen jedna věc mne děsí
co když už dávno budu
ztracená v cizím šuplíku?

KLÁRA FIALOVÁ (*1996) žije v Mimoni. Studuje bohemistiku na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí n. L. Básně publikovala ve sborníku LCVV 2016.

Nejlepší knihy s autistickými hrdiny

Pohroužení do vlastního světa, ne-tradiční zájmy, atypický verbální či neverbální projev. To jsou jen některé znaky charakteristické pro poruchy autistického spektra. I hrdinové následujících pěti titulů jsou tak trochu jiní. Ačkoliv počet nově diagnostikovaných

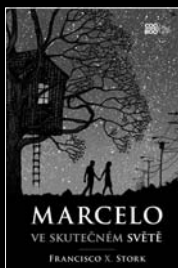
každoročně stoupá, autismus, stejně jako Aspergerův syndrom, je stále opředen velkou spoustou mýtů a polopravd. Následujících pět titulů vás zavede do světa autismu a prostřednictvím zajímavých postav poodhalí některé z jeho zákonitostí.

Paměti imaginárního kamaráda

Bubo je imaginární kamarád, což mimo jiné znamená, že ho nikdo nemůže vidět ani slyšet – tedy až na osmiletého Maxe, jehož nespoutaná fantazie jej před několika lety stvořila. Bubo dává na Maxe pozor a jakožto správný přítel při něm stojí, kdykoliv jej jeho chlapec potřebuje. Což je vzhledem k tomu, s jakými obtížemi Max zvládá situace spojené s mezilidskými vztahy ve škole či doma, téměř neustále. Jenže i Bubo Maxe potřebuje, protože na chlapcově víře v něj závisí Bubova existence. Příběh o výjimečném přátelství je plný úsměvných i dojemných momentů a protkaný příjemně zasněnou atmosférou.

Marcelo ve skutečném světě

Vypadá to, že sedmnáctiletý Marcelo toho ke štěstí příliš nepotřebuje. Ze všeho nejraději totiž pečuje o poníky na nedalekém statku. Rodiče však mají se synovou budoucností jiné plány. Marcelo se tak místo hřebelcování koňské srsti a výcviku hříbat bude muset vypořádat se zašmodrchanými vztahy mezi lidmi. Chlapec brzy zjistí, že svět mimo stáje umí být naprosto nepředvídatelný a neobyčejně krutý. Ale také neuvěřitelně krásný, plný intenzivních emocí, které dosud nezažil.

Projekt manželka

Don, vysokoškolský profesor genetiky, má ve svých čtyřiceti letech téměř všechno – dobré přátele, stabilní zaměstnání a nadprůměrný příjem. Jediná položka, která na jeho imaginárním seznamu schází, je manželka. Jelikož tento inteligentní aspirák ne-

smírně nerad plýtvá cenným časem, přistoupí ke svému novému projektu s velmi efektivní metodou, která všechny potenciálně nevhodné kandidátky eliminuje během několika minut. Prostřednictvím pečlivě sestaveného dotazníku pronikne Don do světa plného seznamek, inzerátů a seznamovacích agentur. Knížka sází především na inteligentní humor a zaujme množstvím zajímavých postav a úderných dialogů.

Nikdo nikde

Vypravěčkou příběhu je Dona Williams, žena, které byl diagnostikován autismus. Hlavní postava a autorka v jedné osobě prostřednictvím vzpomínek popisuje všechny důležité i méně důležité momenty, které se v jejím nelehkém životě odehrály. Autismus zasáhl do všech oblastí její osobní historie, od základní školy až po zaměstnání. Autobiografická kniha se čte jako román a představuje sondu do bohatého vnitřního světa jedné neobyčejné ženy.

Nejsem jako vy

Jacobovým ústředním zájmem je kriminalistika – studuje forenzní vědy na místní univerzitě, zná nazpaměť všechny epizody svého oblíbeného krimiseriálu a ve zbývajících chvilkách volného času se věnuje „rekonstrukci“ místa činu. Jednoho dne však zmizí chlapcova sociální asistentka a kamarádka v jedné osobě, a tak se Jacob ocitá uprostřed dění skutečného kriminálního případu... Ve vyprávění příběhu s detektivní zápletkou se postupně střídají všichni členové rodiny chlapce s Aspergerovým syndromem, ke slovu se ale dostane také vrchní vyšetřující kriminalista či soudní advokát.

MONIKA POSPÍŠILOVÁ, autorka článku, se narodila v Liberci, kde vystudovala filosofii humanitních věd a v současné době zde pracuje i žije. Kromě psaní recenzí a lite-

rárně zaměřených článků pro kulturní webový portál kukátko.cz se věnuje rovněž vlastní tvorbě. Na kontě má prozatím několik publikovaných prozaických děl.

Problematika Žitavska v poválečných letech 1945–1949

V roce 2013 vyšla v časopise Fontes Nissae – Prameny Nisy, 2013/2 studie profesora Slezského institutu v Opolí Piotra Pałyse o Českém národním výboru v Žitavě (*Czeska Rada Narodowa w Żytawie*). Toto téma rozsáhleji a v širších souvislostech zpracovává Pałysova pozoruhodná kniha o dramatické vý-

v důsledku druhé světové války způsobily, že Žitava se stala centrem oblasti, v níž se stýkají hranice Polska, Německa a Česka. Prakticky hned po ukončení vojenských akcí se tato oblast stala jedním ze sporných území Evropy. Jen těžko bychom hledali místo tolika protichůdných zájmů, jakým tehdy bylo Žitavsko. Ve věci zachování resp. posunu hranic se lišily zájmy všech tří stran. Ale protože Žitavsko patřící do sovětské zóny bylo průmyslově vyspělé, tedy důležité pro poválečnou obnovu této části Německa, nebylo možné nic rozhodnout bez moskevské vlády.

Kniha je rozdělena do devíti kapitol, přičemž pro české čtenáře je zřejmě nejzajímavější více než dvacetistránková studie o Českém národním výboru v Žitavě a rovněž následných sedmáct stran pojednávajících o Žitavě, jako integrujícím středisku Čechů v Lužici. Situace se v dané době komplikuje ještě usilováním Lužických Srbů o autonomii – ovšem v rámci připojení celé oblasti k ČR. To, že nakonec vše smetl se stolu Stalin, je všeobecně známo. V prosinci roku 1947, v souvislosti s narůstajícím napětím mezi vítěznými mocnostmi Východu a Západu, Ministerstvo zahraničí ČR od požadavků na změny hranic v oblasti Žitavského regionu odstoupilo. Výsledek je tedy zřejmý, ovšem k pochopení toho, co se tehdy v našem regionu dělo a proč například Varnsdorf byl ještě v polovině šedesátých let 20. století obklopen

seči historie našeho regionu krátce po druhé světové válce, tedy česko-německo-polského trojmezí dnes zvaného Euroregion Nisa. Zkušený autor několika publikací na téma polsko-německých vztahů v oblasti Kladska ji nazval *Kwestia Żytawska 1945–1949* (Žitavská otázka 1945–1949, 2016, Opole, 154 stran). Publikaci vydal Państwowy instytut naukowy – Instytut Śląski w Opolu.

Již podtitul „Na křižovatce zájmů českých, německých, ruských, lužickosrbských a polských“ napovídá o obsahu podstatné. Geopolitické změny vzniklé

hraničními ostnatými dráty, je dobré znát informace, které Paľys ve svém díle uvádí. V tom smyslu je užitečná také bohatá bibliografie, obsahující – vedle německých, lužickosrbských a polských – rovněž odkazy na materiály z Archivu Ministerstva zahraničí ČR, Státního okresního archivu Liberec. Zaznamenává také řadu nových článků, v nichž se autoři, mezi nimi mj. ministr zahraničí ČR Václav Kopecký, dovolávají připojení Žitavska, jakožto údajně tradičního českého území, k Československu. Pro snazší

orientaci v textu je cenný rejstřík zeměpisných a osobních jmen. Publikaci uzavírají anglické resumé a dobové mapky území.

Paľysova nejnovější kniha je určitě vhodným doplňkem oddělení regionální literatury minimálně v krajských vědeckých knihovnách v Liberci a Ústí nad Labem. Ideální by ovšem bylo, kdyby se našel nakladatel, který by se postaral o vydání českého překladu. Jde totiž o titul zajímavý nejen pro studenty historie.

Milan Hrabal

Zemřel Pavel Luis Havlík

(25. 5. 1953 – 19. 4. 2017)

Byl jsem v pátek 28. 4. na jeho pohřbu v Liberci a zdálo se mi, že se pohřbívá celá jedna generace, která naplno zažila pád totality a nástup nové doby. Tehdy se prosazovala mladá krev, jež získávala posty starých ověřených soudruhů. Na LVT se sjížděla celá republika za Waldemarem Matuškou a Evou Pilarovou, ale v Experimentálním studiu, ještě v Barvířské ulici, hrály folkové skupiny, ... a hosté, s Pavlem Luisem Havlíkem, Mirkem Ošancem, Ivou Sekotovou a Honzou Nikendayem, nebo bluesoví Pohromadě na přehradě, s Ivetou Kotrmanovou a Ivanem Jechou. Pavel Havlík, řečený Luis, začínal s lovosickou kapelou Atropa bela dona, které složil většinu skladeb, ale brzy hrál s libereckou kapelou ... a hosté.

V té době Panton, který se věnoval menšinovým žánrům, vydával malé gramofonové desky za 12 Kčs, mezi nimi

je i záznam Dylanovy písně s Havlíkovým textem. Pod názvem Porta 88 vydal dvě skladby skupiny ... a hosté, kde je P. Havlík uveden jako skladatel – Blues o zipu a Houpací síť. Havlíkovi vyšly i další písničky, např. Jindra Janger, kterou zpívá.

Po roce 89 jsem se hodně věnoval publistice, krom knížek a výstav jsem do Regionu, který vznikl rozšířením bývalého Vpředu, psal o blues a folku, z Malé výstavní síně jsem běhal na kapely a užíval si toho, že všechno najednou šlo. Dokonce se zdálo, že přichází úplně nová vlna. V Liberci to byl například rockový Solomon Bob, ale vystupovala zde řada folkových, countryových a bluesových kapel. Pavla jsem znal, seděl v Liberci a domlouval asi na pěti místech v kraji mému bráchrvi Jirkovi propagaci desky Polívka dršťková Kapitán Nemo bandu, oni písničky

z desky pustí, ale Jiří musí přijet do rádia a o desce pohovořit.

Pavel Luis Havlík byl guru všech dřevních bluesových a folkových kapel, pořád věřil, že jednou se jim povede dostat se nahoru. Zlomem v jeho životě bylo, když jeho dceru Kateřinu těžce zranil motocyklista. Myslí jí to, ale nemluví a zůstala na vozíku dodnes. Luis učil dál hru na kytaru, v PKO, na

Univerzitě Komenského, ve Vratislavících, ale péče o dceru mu zabírala stále více času.

V krematoriu měl proslov PaedDr. Jan Prchal, který zařídil na Jabloňové ulici při základní škole ZUŠ a vedl soubor Reneta, nyní v knihovně uvedl Jiřího Černého a Beatles. Po několika anglických skladbách zazněla píseň, kterou Luis sám zpíval, kde zní „čas je teď to jediné, co mi zbylo, vy, pane, nevíte, co je být sám.“ Už mu čas došel, říkal jsem si. Paním vlhly tváře a vyťahovaly kapesníky, otrlí mužové

středního a pozdního věku si uvědomovali, že se s nimi neloučí jen Pavel Luis Havlík, ale bláznivá 80. a 90. léta.

Bylo našlapáno. Spoustu lidí jsem potkával, ale nedovedl si vybavit jejich jméno, na řadu dalších jsem marně mával. Potkal jsem bývalou ředitelku knihovny Dášu Helšusovou, herečku Markétu Tallerovou, fotografy Honzíka, Doška, Šimra a jeho paní, bývalé kolegyně z Cantemu, někoho z práce, někoho z výtvarníků, někoho z muzikantů.

Na Wikipedii se objevilo Havlíkovo jméno s tím, že chybí dva důvěryhodné zdroje, jinak ho 7. května smažou.

Požádal jsem o informace Honzu Prchala. Řekl, že ho léta zná, v Osečné, kde si zrenovoval bydlení v čísle 143, byl. Učil s ním společně žáky, svého syna Ondru, klavíristu Třešňáka, také spolu hráli...

Zatím jsem na Wikipedii našel, že Havlík pro liberecké Naivní divadlo složil roku 1996 hudbu ke hře Vánoce s Kulišákem a s Frederikem Velinským, synem Kapitána Kida, vydal hudební publikaci 1419 kytarových akordů.

Dovolal jsem se Mirka Ošance. Učili spolu na hudebce, naposled v Lido-vých sadech, ale Luis dlouhou dobu dělal dramaturgii Experimentálního studia, určoval, co se tam bude hrát. V Naivním divadle se oba dva podíleli na Vánocích, Zlatovlásce, Líném Larsovi a žabce kouzelnici a na Křesadle. V Ústí připravovali dvacet let Zvukového portýra, vydali dohromady hudební knížku „Je to brnkačka“, což byla populární škola hry na kytaru, akordy a povídání, co s nimi.

„Kde bych našel, co Luis udělal?“ zeptal jsem se. „Například ... a hosté

vydali LP, Slavnosti ticha, část byla dovozová, český text zajistil Havlík, dělal většinu textů a někde i melodii.“ Zíral jsem, tohle mi uniklo. „Kde se to dá sehnat?“ „Vyšlo to na LP, jenže na klasické velké desce, někdy kolem roku 1993. Mám to někde překopírované na CD. Pro Pohromadě na přehradě dělal Havlík asi třetinu textů na cizí melodie. Dnes je zde populární skupina Jarett, na každém jejich albu je minimálně jedna skladba od něho. Textoval kapelu Jen tak, kde jsem hrál. Jeho texty hrají se Stráníky, částečně obnovujeme věci, co jsme dělali s kapelou ... a hosté.“

„Našel jsem na Folk time, že jste s Luisem udělali koledy Půjdem spolu do Betléma pro zpěv, kytaru a zobcovou flétnu.“ „To jsem zapomněl zase já.“

„Co děláš?“ „Učím v hudebce, o sobotách a nedělích hrají se Stráníky a podobnými kapelami a jsem hudební dramaturg v Naivním divadle. V létě konferuju folkové hudební festivaly. Koncertujeme po celé republice, v létě víc, v zimě méně. Boom skončil, jsme menšinový žánr, ale jedeme dál.“ „Co znamenal Pavel Luis Havlík pro místní scénu?“ „Hodně, například napsal: Co mě na tobě nejvíc zajímá, skrejváš pod mosazným zipem. Všechno pojmenoval. Proto bylo na pohřbu tolik rozdílných lidí.“

Wikipedie je sice předčasně smazaná, ale článek na www.kruhautoruliberecka.cz snad vše napraví. Pavel Luis Havlík by si to určitě zasloužil.

Otto Hejnic

Máme slovo: a nebylo vám zima?

Novácký Kotel paní Jílkové se jakýmsi nedopatřením přestěhoval do veřejnoprávní televize. Málokdy něco vyřešil, pro aktéry je to jen příležitost předvést se na obrazovce: Dívej se, mámo! Moderátorka svůj pořad brání jako lvice: je prý jediný, v němž se občané bez cenzury potkávají s politiky. Z výroků MJ jsme se pokusili zrekonstruovat mantry, kterými se naše Míša cestou z maskérny na plac v duchu hecuje:

Poslední pohled do zrcadla, vykročit pravou!

Hlavní je téma, které lidi zajímá a vyvolá emoce. Lidé pozorně sledují, zda někomu fandím. Proto musím být nestranná.

Před pořadem dlouho studuji a píšu. Nejhorší je nekompetentní politik: dostane otázku, já znám odpověď, ale on ne.

Do výměny názorů patří emoce. Je přece lidské, že v rámci svobody slova občas dojde na oboustranné urážení a útočnější výměnu názorů.

Musím udržet diskuzi v mezích a hned zasáhnout, když někdo plácá nesmysly. Doma taky končím jasným: Řekla to máma a basta! Volnou výchovu neuznávám.

Diváci chtějí mít podivanou. Některé ženy se připojí ze zvědavosti, co budu mít na sobě, a pak u pořadu zůstanou. Mám radost, když mají nový podnět k diskuzi.

Už třikrát mě politici vyhodili. Jestli

mě vyhodí znova, vymyslím nový pořad. Už to dělám pětadvacet let a nevím, co bych dělala jiného.

Tři, dva, jedna... Máte slovo, bezký večer, milí diváci (mrk)!

Nějak se to bohužel nedaří. Pan Horníček kdysi vyprávěl dětem, jak hrál vodníka v Lucerně a filmaři mu ohřáli vodu v náhonu, aby to neodstonal. Jeden

chlapeček se ale vyptával pořad dokola: *A nebylo vám zima?* Nelze se ubránit dojmu, že paní Jílková toho chlapečka, který mezitím trochu povyrostl, neomylně zase pozve jako zástupce diváků. A on i dnes vůbec neposlouchá argumenty druhé strany a připomíná to umanuté dítě...

Jan Tichý

Odchody a návraty z Antikomplexu

Informaci o pozoruhodné knize, kterou trojice editorů Maria Krauss, Sarah Scholl-Schneider a Peter Fassl nazvala *Odchody a návraty* uvedu představením vydavatele. Je jím nezisková organizace Antikomplex, která se „věnuje kritické reflexi dějin českých zemí, zejména poválečné etnické očisty v českých zemích a následným osudům krajiny a společnosti v Sudetech. Dále se zabývá inovacemi ve vzdělávání a občanským vzděláváním“ (citát z Wikipedie). Organizaci založila v roce 1998 skupina pražských studentů, kteří se zajímali o problematiku poválečného vysídlení Němců z ČR, soužití s Romy apod. Postupně se Antikomplex zaměřil na německojazyčné dějiny českých zemí a pohraničí nazývaného Sudety, které od kolonizace ve 12. století až do zhruba poloviny roku 1945 bylo většinově osídleno německy mluvícím obyvatelstvem. Komplexem, proti kterému organizace bojuje již ve svém názvu, je nezpracovaná minulost, o jejíž postupné zpracování se snaží vydáváním knih (dosud 11 titulů), pořádáním putovních výstav (5), natáčením dokumentárních

filmů (9) a realizací vzdělávacích projektů (11).

Publikace *Odchody a návraty* nese podtitul „Vzpomínková kultura a životní příběhy sudetských Němců v českých zemích a Bavorsku ve 20. století“. Kniha se skládá z jednotlivých studií, které zčásti vycházejí z výzkumného projektu augsburské univerzity nazvané *Sudetoněmeckí vyhnanci v Bavorsku*. Jedenadvacet autorek a autorů se ve třech úvodních textech a čtyřech tematických oddílech pokouší přispět k pochopení otázek ohledně nuceného vysídlení a integrace sudetských Němců v novém prostředí. Již název první studie Marity Krauss *Hranice, migrace, domov* vystihuje úhelné kameny celé problematiky. Životní příběhy lidí postižených vystěhováním obsažené ve vzpomínkách vytvářejí vzpomínkovou kulturu, která je nejen součástí rodinné paměti, ale i veřejného mínění. Zde je tedy potřeba hledat důvody, proč je užitečné o daném tématu opakovaně mluvit.

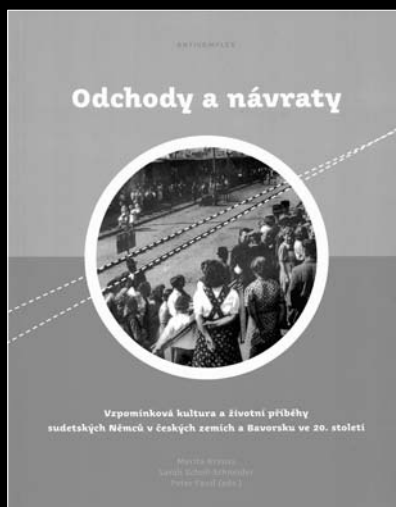
Oddíly nazvané *Příběhy z obou stran hranice*, *Životní příběhy*, *Místa vzpo-*

mínání a Kontinuita v novém domově: Neugablonz přináší poměrně široký vhléd do různých okamžiků případně celých etap vývoje životních osudů lidí, kteří přežili válku a museli znovu, v prostředí často ne zrovna přátelském, bojovat o přežití. Tentokrát nikoli na poli válečném, ale hospodářském a společenském. A k tomu se ještě mnozí vyrovnávali s prizmatem kolektivní viny, která – ač podle humanistických principů nepřijatelná – nevznikla bez příčiny, čehož si byli zpravidla vědomi. A tak se zde objevují pojmy jako „dvojí domov“ případně „domov je práce“

paměti – umělecká tvorba imigrantů, především literatura.

V literárním ztvárnění se objevují poměrně výstižná pojmenování pocitů „dočasnosti“ u mnohých „vyhnanců“. Jako příklad uvádí autor závěrečné kapitoly *Přínos vyhnanců a utečenců ve Švábsku* Peter Fassl úryvek z básně Horsta Bieneka:

*„Ó Německo, stále ještě bleďá matka
necítím se bezpečně v tvém klíně,
přítom si přeji, aby to bylo jinak...
Přiznávám se, že ti nevěřím.
(Pouze ve tvé řeči se cítím doma...)“*

apod. Německá (zde tedy především bavorská) společnost oslavuje hospodářský růst, ale v imigrantech zůstávají hrůzné obrazy mládí, které neumožňují zapomenout na strach dítěte, které nerozlišuje „zda jsou Češi zabíjeni Němci, nebo Němci Čechy“. Cenným zdrojem k pochopení je – vedle ústně podávané

Na druhou stranu se relativně brzy dostavil zájem o kulturu nového domova. Jako příklad je uváděn také varnsdorfský rodák Gerhard Riedel, který v letech 1979–1993 redigoval *Švábský domácí kalendář*. Pod jeho vedením se stal respektovanou kulturně-historickou a literární „domácí knihou“ regionu.

V závěru jsou zařazeny přehledné tabulky o vývoji počtu obyvatelstva a výdělečné činnosti ve Švábsku v letech 1939–1961 podle měst a regionů s podílem vysídlenců a dále poměrně rozsáhlá a velmi cenná bibliografie.

Nemyslím, že přítomná publikace dokáže zcela rozptýlit obavy šířené či tradované v dotčených oblastech českého pohraničí. Rozhodně patří mezi ty, které čtenářům nabízejí přijatelnou formou podklady pro lepší pochopení jednoho z důsledků druhé světové války, jakým je právě nucené vysídlení sudetských Němců.

Milan Hrabal

František Tkadlík – k pramenům pouťového obrázku

V posuzování umělecké kvality můžeme v evropském kulturním vývoji sledovat opakující se sociologický vzorec, kdy nová epocha popírá tu předchozí a přistupuje k ní s určitým despektem. Dnes již nikdo nepochybuje o jedinečných kvalitách barokního umění, které však v 19. století bylo mnohdy považováno za nabubřelý patetický nevкус pokřivující renesanční estetiku. S obdobným despektem přistupovalo minulé století k historizujícím slohům století devatenáctého. Výtvarné umělece zvláště jeho první poloviny jsme nezřídka ocejšovali jako „zkostnatělé akademiky“, kteří cizopasili a rozmělnňovali tradici gotické a renesanční malby v toporných didaktických koncepcích. Ta-

kovýmto cejchem byli zvláště označeni umělci, kteří se cíleně věnovali náboženské malbě, ta u nás ztrácela na popularitě již se sílícím mladočeštvím ve druhé polovině 19. století (o odmítání náboženské tematiky v druhé polovině 20. století ani nemluvě). Významnou roli sehrál fakt, že moralizující náboženské kompozice byly svou bezděčnou didaktičností vhodným námětem pro různá i amatérská přepracování a kopírování, která původní uměleckou kvalitu značně deklasovala až ke kýčovitým pouťovým obrázkům. V současnosti sledujeme nový zájem o historizující slohy předminulého století. Výstavních projektů, které by nezatíženy ideovými, nacionálními či jinými vlivy, stavě-

ly tyto naše představitele náboženské malby do nových souvislostí, není dosud mnoho a byla by škoda, aby zůstávaly bez výraznějšího povšimnutí veřejnosti. K takovým pozoruhodným a záslužným počinům nyní rozhodně patří výstava Oblastní galerie v Liberci „František Tkadlík 1786–1840“.

Představitel zakladatelské generace české malby 19. století se libereckým počinem dočkal své teprve druhé monografické výstavy, ta první proběhla roku 1933 v Národní galerii v Praze. Přestože patří k nejvýznamnějším malířům českého pozdního klasicismu a nazarenismu ve své době velmi oceňovaným a známým, setkáváme se s Tkadlíkem (dříve někdy uváděn jako Kadlík, podle zjednodušené veze jména, kterou malíř sám později užíval) často jen okrajově v souvislosti s jinými umělci, kdy je zmiňován jako jejich akademický vzor se zjevným pedagogickým nadáním a jako první český ředitel Akademie výtvarných umění v Praze.

Celým jménem František Xaver Tkadlík pocházel ze středostavovské rodiny malostranského hostinského, narodil se 23. 11. 1786 v Praze v Mostecké ulici. Na nově založené pražské výtvarné akademii studoval malbu a kresbu v letech 1803–1814, ve výtvarných počátcích jej ovlivňoval zvláště její první ředitel Josef Bergler. Již tehdy platil Tkadlík za velmi nadaného a technicky zdatného kreslíře. Zároveň se studiem výtvarného umění docházel na Filozofickou fakultu právě v době, kdy zde přednášel proslulý Bernard Bolzano, který hloubavého a filozofického myšlení nakloněného Františka Tkadlíka významně ovlivnil a podnítil

k širšímu uvažování o náboženské tematice.

Po vzorném absolutoriu se vydal na zkušenou, jak bylo tehdy zvykem. Od roku 1816 se dále vzdělával a tvořil ve Vídni, kde našel i svého významného mecenáše v hraběti Janu Rudolfovi Černínovi, v jehož vídeňském paláci také bydlel. Následujícího roku se stal i správcem zdejší rozsáhlé černínské obrazárny, jejímž základem byly pozdně renesanční a barokní italské malby zakoupené v 17. století Humprechtem Janem Černínem pro pražský černínský palác.

Roku 1824 obdržel císařské stipendium pro studium v Římě, kde působil od následujícího roku celkem sedm let. Zde se významně sblížil s hnutím nazarénů – novým směrem, který se inspiroval křesťanským uměním pozdního středověku a renesance (základními vzory byli Giotto, Pierro della Francesca, Albrecht Dürer a zvláště svou barevností Raffael). Tyto impulsy nazaréni přetavovali optikou neoklasicismu a neogotiky do nového romantického pojetí, obnovili řadu klasických technik jako fresku či dřevoryt. Nazaréni jsou tak považováni za první novodobou výtvarnou skupinu v dějinách umění. V Římě začíná Tkadlík pod jejich vlivem tvořit rozměrná náboženská plátna – velkolepé kompozice s mnoha figurami, díla s výrazně moralizujícím charakterem, prvky romantického dramatu i klasicistní alogorie.

Po návratu z Říma působí opět ve Vídni, roku 1836 pak přijímá prestižní nabídku a stává se prvním českým ředitelem Akademie výtvarných umění v Praze. Do úřadu vstupuje jako uzná-

vaný a finančně zajištěný umělec, který zároveň vedl velmi skromnou staromládeneckou domácnost, v níž hospodařila jeho matka. Tkadlík si tudíž mohl nezřídká dovolit sám financovat různé nákupy pro akademii, například Dürerových grafických listů.

Svým působením ovlivnil celou následující generaci umělců, mezi jeho žáky patřil Josef Mánes (autor Tkadlíkovy posmrtné podobizny, jednoho ze dvou dochovaných portrétů), dále mimo jiné Karel Javůrek, Jaroslav Čermák, Eduard Herold či Josef Božetěch Klemens. Osobní přátelství pojilo Františka Tkadlíka s chrastavským rodákem Josefem Führichem, rovněž předním představitelem náboženské malby a kresby, a také s libereckým malířem Rudolfem Müllerem.

Tkadlíkovo ředitelské období bylo někdy nazýváno zlatým věkem pražské akademie, trvalo však jen čtyři roky. 16. 1. 1840 v pouhých 53 letech podléhá František Tkadlík souchotinám, jež se u něj projevovaly již od doby římského pobytu. Mohlo to být i důvodem, proč se tento úspěšný umělec nikdy neoženil.

Liberecká výstava Františka Tkadlíka, kterou připravil kolektiv autorů pod vedením Šárky Leubnerové, dramaturgicky navázala na projekty „Josef Führich – Z Chrastavy do Vídně“ a „Filip Leubner a pozdní baroko na Lužické Nise“. Podílela se tak v širších souvislostech na mapování těch oblastí naší výtvarné kultury, které byly dosud značně opomíjené, ačkoliv v nich dnes nalézáme netušené estetické kvality.

Na výstavě byly zastoupeny všechny etapy Tkadlíkovy umělecké práce, po-

dobizny měšťanů (např. velmi známý portrét Josefa Dobrovského) a šlechty (především Černínů z Chudenic) v kresbě i oleji, náboženské obrazy vídeňské i nejozáhlejší plátna římského období, rovněž pak tematické obrazy a kresby z českých dějin. Na Tkadlíkových dílech je dobře patrná geneze rychlého vymaňování se z pozdně barokního slohu, který jinak v českém prostředí zvláště lidovém a pololidovém přetrvával hluboko do 19. století. Expozice výtvarných děl byla doplněna o některé osobní předměty, jako kapesní hodinky či atest o absolutoriu akademie, vystavený Tkadlíkovi roku 1816 Královskou českou společností nauk, podepsaný jejími šlechtickými představiteli.

Výstupem výstavy je monografie, (rovněž k dispozici ve fondu Krajské vědecké knihovny), která se opírá o výsledky čtyřletého projektu GA ČR zpracovávaného Národní galerií v letech 2013–2016. Z Národní galerie pocházela většina zapůjčených exponátů, další byly zapůjčeny z jiných institucí i soukromých sbírek. Výstava trvající od 9. 3. do 18. 6. 2017 podtrhla široký záběr zdejší galerie „v Lázních“, který se pohybuje od experimentálních projektů mladé výtvarné generace po oblast starého umění a který nebývá vždy pro oblastní galerie zcela běžný.

Liberecká expozice Františka Tkadlíka, a z ní vycházející monografie, inspirativním způsobem boří zavedený pohled na náboženskou malbu 19. století, kterou jsme si nezaslouženě zvykli vnímat jen skrze ty sladkobolné pouťové obrázky.

Jiří Bartoš Sturz

K devadesátinám Jiřího Janáčka

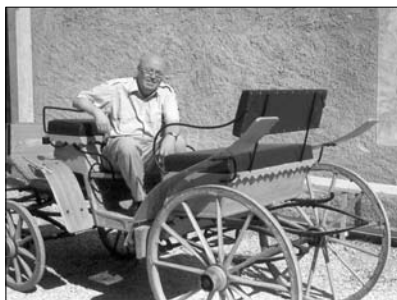
7. května 2017 oslavil 90. narozeniny známý liberecký spisovatel, literární a divadelní kritik, historik a badatel, dlouholetý středo- a vysokoškolský učitel, člen několika uměleckých a dalších organizací a především člověk velkého lidského a morálního kreditu Jiří Janáček. Narodil se 7. 5. 1927 v jihočeské Blatné, v rodném městě získal základní vzdělání, maturitu složil v roce 1946 na reálném gymnáziu ve Strakonících. Vystudoval Karlovu univerzitu, obor český jazyk a filozofie, a pak působil jako středoškolský učitel v Novém Boru, Šluknově a Varnsdorfu. Do Liberce se přestěhoval v roce 1966 s perspektivou věnovat se knihám profesionálně jako nakladatelský redaktor tehdejšího Severočeského nakladatelství. Ale po politických otřesech roku 1968 se v následujícím roce musel vrátit k učitelské dráze, tentokrát v liberecké střední ekonomické škole,

pozdější obchodní akademii – učil na ni až do roku 1990 převážně český jazyk, ale i jiné předměty. V Liberci ho veřejnost záhy začala poznávat jako autora komponovaných literárních večerů – soustředil se na českou literaturu 19. a 20. století, např. Karolínu Světlou nebo Karla Hynka Máchu, i na světové klasiky. V letech 1990 až 2003 působil na Katedře českého jazyka a literatury Fakulty pedagogické TU v Liberci, kde se věnoval přípravě budoucích učitelů prvního stupně základních škol, jeho specializací byla literatura pro děti a mládež.

Už jako mladý kantor ve Varnsdorfu byl vedoucím školního divadelního a recitačního souboru, láska k divadlu ho provází vlastně celý život. Už od dětství Janáčka přitahovalo loutkové divadlo, v dobách pražských studií krátce po válce založil s několika přáteli maňáskovou skupinu a hrál také v loutkovém marionetovém divadle blatenského Sokola. Později se začal věnovat loutkovému divadlu a jeho historii v Čechách jako badatel, např. v roce 1988 završil mnohaletou práci nad odkazem blatenského loutkáře a spisovatele Jaroslava Průchy průkopnickou monografií o této osobnosti a v téže době vyšla také jeho studie *Amatérští loutkáři v Liberci 1918–1938*. Mezitím publikoval řadu příspěvků a studií z dějin českého a německého divadla – vyvrcholením pak byla v roce 2004 kniha *Čtyřikrát Městské divadlo Liberec (Stadttheater Reichenberg) 1983–1938*, na kterou navázal v roce

2010 soubor studií *Čtení o německém divadle v Reichenbergu*. Po roce 1990 se Janáčkova bibliografie výrazně rozrostla o řadu statí a recenzí v regionálním i celostátním tisku, takže prakticky každý týden se objevovaly jeho příspěvky v novinách, časopisech i odborných periodikách (Liberecký den, MF Dnes, Lidové noviny, Týdeník Rozhlas, Zla-

tý máj, Tvar, Loutkář, Divadelní revue aj.), psal také doslovy k novým vydáním klasických děl české literatury 19. století a přispíval do rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Z dalších publikací a studií: *Literatura pro děti a mládež* (skripta FP), *Fotografie Ladislava Postupy*, *Zamyslení nad osudovým setkáním F. X. Šaldy s Evou Jurčinovou*, *Devět fejetónů o Karolíně Světlé*, *Divadlo v Liberci v letech 1934–1938*, *Výspa porozumění (Český repertoár v Městském divadle v Liberci, 1883–1941)*, *Opomíjený Josef Kuffner, fejetonista a divadelní kritik 19. století*, *Poslední léta K. Světlé a J. Zeyera*.

Jiří Janáček žije a pracuje tedy už přes padesát let v Liberci, a i když mu v posledních letech už zdraví tolik neslouží, můžeme mu jen závidět

mnohaletou houževnatost a vitalitu, s jakými aktivně sledoval a sleduje kulturní dění ve městě Liberec a studoval prameny v libereckém archívu. Od dětství je také aktivním skautem a v různých obdobích činovníkem Junáka. V roce 2007 obdržel Poctu hejtmána Libereckého kraje za celoživotní badatelskou práci zaměřenou na region. Tak jako jiné velké osobnosti si zasluhuje obdiv a úctu jak za své mnohaleté, s mírnou nadsázkou skoro stoleté pracovní, badatelské či literární působení, ale i za své lidské vlastnosti, moudrost, laskavost a trpělivost. Neslyšeli jsme od něho nikdy nářky nad poměry, nad tím, kdo nebo co se mu postavilo nepřekně do cesty. Šířil a šířil okolo sebe optimismus a radost. Možná to vyčetl z těch tisíců knih, které přečetl, a tisíců divadelních představení, které zhlédl, určitě o tom sám hodně podstatného napsal. Tak ať mu to vše a hlavně zdraví ještě dlouho vydrží!

Vladimír Píša

MILÝ JIŘÍ,

komu se podaří dožít tak krásného (i když asi na to budeš mít poněkud jiný názor) věku. Mně, a většině mé generace, určitě ne. Vy, co jste byli vychováni ve Skautu, máte pevný kořínek (Nevrhlý, Zapletal, Nuska...). Zřejmě proto, že jste tak nepařili (to je takové slůvko, které má cosi společného s pitím alkoholu) a měli vyšší morálku než my, ty generace potom. (Však von nás Pán Bůh za to potrestá, že jsme tak hřešili!) Takže Ti přeju k tomu úžasnému věku hlavně zdraví a zdraví a zdraví. Myslel jsem, že stihnu k Tvým narozeninám vydat knihu

Liberecké rozhovory, ale o pár dní se to zpozdílo, což mě docela mrzí. Nicméně jakmile bude kniha vytištěna, počítám tak za týden, promptně ji doručím. Snad Ti udělá radost i pár dní po narozeninách.

Jako ukázkou posílám obálku, kterou mi navrhnul a vyrobil Roman Karpaš. Tak ještě jednou vše nejlepší a hlavně to zdravíčko!

Honza Šebelka

OSLAVA OSLAV

Já mlád jsem byl, to byla krása,
krok svižný, tělo mé jak z ocele,
v očích jiskra jasná a srdce zdravé,
k milování oddané.

Já mlád a zdrav jsem také byl,
jak lehounce jsem tančil
a v bocích svíral jsem ženu svých dní,
to dnes už vzpomínám a sním.

Jak krásné bylo mládí, to každý zná,
až nastane podzim, to je to stárí,
již nemohu svižně ani stát,
těch křížků již je devadesát,
nebo méně?

Ach, devadesát roků mám,
jsem trochu zlomen, sláb,
přesto já svůj život mám rád.

Irena Eliášová

Kniha přibližuje osudy známých i méně známých Liberečanů

Životní příběhy deseti osobností Liberecka představuje ve své nové knize novinář a spisovatel Jan Šebelka (1951). Má příznačný název Liberecké

rozhovory a autor ji vydal vlastním nákladem v polovině května 2017. V knize se čtenář seznámí s životními peripetemi veterána od Tobruku a Dunkerquu

generála Stanislava Hněličky, teatrologa a celoživotního pedagoga Jiřího Janáčka, letos devadesátiletého, či zoologa a spisovatele Miloslava Nevrlého. Dalšími zpovídánými jsou herci Vojtěch Ron a František Peterka, s nímž vedl rozhovor Jiří Miškovský.

Autor ostatních, Jan Šebelka, si dále povídal s filozofem Bohumilem Nuskou, s Martou Kottovou, jednou ze sta přeživších Terezínských dětí, s fotografem a autorem několika knih Janem Pikousem nebo se započítal antikomunistou Otakarem Raulímem, jenž strávil v komunistických věznicích víc než 14 let. Posledních ze zpovídáných je autor prvního poválečného územního plánu architekt Liberce Svatopluk Technik, o kterém jen málokdo ví, že

byl před válkou na stáži u Augusta Perreta a mimo jiné se zúčastnil bojů Slovenského národního povstání.

„Rozhovory vznikaly v letech 2002 až 2010. Nechal jsem je tkz. uležet, protože jsem si chtěl ověřit, zda jim čas neublíží a nic neztratí na síle svých výpovědí. Neztratily, čímž jsem byl mile překvapen. Jednak lidské příběhy i forma, kterou byly zaznamenány, v časové zkoušce obstály, jednak z nich podle mě ještě víc vystupují tradiční hodnoty jako etika, slušnost, moudrost, úcta a vlastenectví, které, aniž bych chtěl moralizovat, se v dnešní době příliš nenosí. Byla by škoda, kdyby tato cenná svědectví o nich, i o době, v níž žili, zapadla,“ řekl o knize její autor Jan Šebelka.

OBSAH KNIHY LIBERECKÉ ROZHOVORY:

Byl jsem tobruckou krysou

(Hnělička Stanislav, veterán od Tubruku a Dunkerquu)

Mám štěstí, že mým koníčkem bylo mé povolání

(Janáček Jiří, teatrolog, pedagog, badatel a publicista)

Já jsem Žid, ty jsi křesťan, polib si prdel a přestaň

(Kottová Marta, jedno z terezínských dětí)

Nic nemůže být vykonáno bez boží pomoci

(Nevrlý Miloslav, spisovatel a zoolog)

Píšeme proto, že nelze nepsat

(Nuska Bohumil, spisovatel, filosof)

Hercem jsem být nechtěl, ale byl jsem k tomu předurčen

(Peterka František, filmový a divadelní herec, autor Jiří Miškovský)

Mít lásku bližních, mít krásné věci kolem a žít v pokoře k přírodě

(Pikous Jan, umělecký fotograf)

Celý můj život se odvíjí v nenávisti ke komunismu

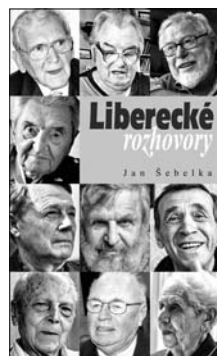
(Raulím Otakar, politický vězeň)

Živote – děkuji!

(Ron Vojtěch, herec a teoretik lidového divadla)

Budu z tohoto světa odcházet nerad, ale s pocitem dobře splněného úkolu

(Technik Svatopluk, urbanista a architekt)

Letní provoz – hlavní budova

do 16. 7. 2017 **BĚŽNÝ PROVOZ**
včetně soboty 15. 7. 2017

17. 7. – 30. 7. 2017 **OMEZENÝ PROVOZ**

Půjčovny

pondělí, středa 9.00 – 19.00 hod.
pátek 9.00 – 15.00 hod.
úterý, čtvrtek, sobota, neděle **ZAVŘENO**

Informační služba, internet

pondělí, středa 8.00 – 19.00 hod.
úterý, čtvrtek, pátek 8.00 – 15.00 hod.
sobota, neděle **ZAVŘENO**

31. 7. – 8. 8. 2017 (úterý) ZAVŘENO

9. 8. – 20. 8. 2017 **OMEZENÝ PROVOZ**
viz výše

od 21. 8. 2017 **BĚŽNÝ PROVOZ**

Letní provoz – pobočky

RUPRECHTICE

3. 7. – 31. 8. 2017 **OMEZENÝ PROVOZ**
středa 10.00 – 12.00 hod.
středa 13.00 – 17.00 hod.

VESEC

3. 7. 2017 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 12.00 – 18.00 hod.

4. 7. – 16. 7. 2017 **ZAVŘENO**

17. 7. – 30. 7. 2017 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 11.00 – 17.00 hod.

31. 7. – 31. 8. 2017

OMEZENÝ PROVOZ
pondělí 12.00 – 18.00 hod.
čtvrtek 9.00 – 11.00 hod.
čtvrtek 12.00 – 18.00 hod.

KUNRATICKÁ

3. 7. – 9. 7. 2017 **ZAVŘENO**

10. 7. – 31. 8. 2017 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 9.00 – 11.00 hod.
pondělí 12.00 – 17.00 hod.

KRÁLŮV HÁJ

3. 7. – 16. 7. 2017 **ZAVŘENO**

17. 7. – 31. 8. 2017 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 10.00 – 12.00 hod.
pondělí 13.00 – 17.00 hod.

MACHNÍN, ROCHLICE

3. 7. – 31. 8. 2017 **ZAVŘENO**

V době uzavření jednotlivých poboček je možné využít služeb hlavní budovy nebo ostatních poboček. Přijeme všem uživatelům krásné prázdniny a příjemnou dovolenou!

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: sekysra@kvkli.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června
V zámku bylo práce a běhu o překot. *Blázniviny se rozsévají*
Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li míti!
Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.
Die Welt ist alles, was da ist.
A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.